Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

• № 75 (10.071). • 1991 йил 18 апрель • пайшанба • Баҳоси 6 тийин.

СССР Президентининг Япония Бош вазири билан музокаралари

16 апрель куни Токиода олий даражадаги дастлабки Совет — Япония учрашуви бошланди.

Музокараларнинг биринчи даври уч соат давом этди. М. С. Горбачев бу — икки буюк халқ, икки буюк қўшни давлат вакилларининг учрашуви эканлигига асосланишни таклиф қилди. Шунинг учун ҳам музокара иштирокчилари ишга алоҳида масъулият ҳисси билан ёндашдилар.

Совет — Япония муносабатларининг ҳолати иккала мамлакатгагина эмас, шу билан бирга Осиёдаги ва жаҳондаги жараёнларга ҳам ўз таъсирини кўрсатиши иккала томон учун ҳам тушунарли эди. Бу муносабатларнинг ҳукуматлар даражасидагина эмас, шу билан бирга халқлар даражасида ҳам янги сифат касб этишига интилиш равшан ифода этилди. Шу муносабат билан Тосики Кайфу СССР Президенти Хабаровскда собиқ япон ҳарбий асирлари қабристонини зиёрат қилганлигини юқори баҳолади.

М. С. Горбачев кейинги йилларда юз берган туб ўзгаришлар асосида Совет — Япония муносабатларига баҳо берди. Бунда у «совуқ уруш»га барҳам берилиши, Совет — Америка ўзаро алоқасининг янги тусдалиги, Умумевропа жараёнининг янада юқорироқ даврасига чиқилганлиги, реал қуролсизланишнинг бошланганлиги, СССРнинг кўпгина давлатлар, шу жумладан, Осиё—Тинч океан минтақасидаги мамлакатлар билан муносабатлари яхшиланганлигини назарда тутди.

Бу борада Совет — Япония муносабатларининг мос эмаслиги равшан. Бу муносабатлар Совет Иттифоқининг ўзида юз берган чуқур ўзгаришлар натижасида вужудга келган имкониятларга ҳам, унинг ўз ташқи иқтисодий алоқаларини жаҳонда қабул қилинган қоидалар асосида қуришга интилаётганига ҳам, унинг жаҳон иқтисодиётига қўшилишни кўзловчи қатъий мақсадига ҳам мос келмайди. Бундай вазиятда сулҳ шартномасининг йўқлиги эскилик сарқити бўлиб кўринади. Ҳолбуки, бундай шартнома иккинчи жаҳон уруши билан боғлиқ меросга узил-кесил барҳам берган бўлур эди.

Президент Совет — Япония муносабатлари янги сифатини шакллантириш мантиқини ҳар томонлама асослаб берди. Бу иш барча йўналишларда ҳамкорлик имкониятларини юзага келтириш, аниқ муаммоларни ўзаро манфаатли тарзда ҳал этиш, одамлар орасида серқирра мулоқотни кенгайтириш орқали амалга оширилиши мумкин. Совет — Япония муносабатларини бошқа даврага ўтказиш имконияти бор. Бунинг учун янгичасига фикр юритиш, муқобил ҳаракат қилиш, воқеликни ҳисобга олиш ҳамда манфаатларнинг мувозанатига эришиш талаб қилинади.

Илдизлари ўтмиш асрларга бориб тақалувчи Совет — Япония муносабатлари тарихига муайян эътибор қаратилди. Лекин бунда тафсилотларни аниқлаб, ҳамма нарсани тушунтириб бериш тарихчиларнинг иши, деди М. С. Горбачев. Кейинги йиллардаги халқаро муносабатлар тажрибаси эса доимий, ошкора мулоқот, ҳар томонлама айирбошлашлар ҳамда ҳамжиҳатликни чуқурлаштириш ва бунинг натижасида ҳар қандай муаммолар адолатли тарзда ҳал қилиниши, ҳар қандай қийинчиликлар бартараф этилиши мумкин бўлган муҳитни вужудга келтириш самарали эканлигини тасдиқламоқда. Биз дўст бўлишни тиқиштираётганимиз йўқ, деди Президент, лекин биргаликдаги куч-ғайрат билан муносабатларнинг янги даражасига ёриб ўтишни тайёрлашга шаймиз.

Ташриф давомида имзоланадиган ҳужжатлар қандай тусда бўлиши ва аҳамияти тўғрисида фикрлашиб олинди. М. С. Горбачев олий даражадаги учрашувларни ўз ичига олувчи ҳукуматлараро алоқалар тўғрисидаги меморандумга алоҳида эътибор берди, СССРдаги иқтисодий ислоҳотга техникавий жиҳатдан ёрдам бериш тўғрисидаги битим катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. У Чернобиль аварияси оқибатларини тугатишда ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги меморандумни юқори баҳолаб, Япония бу хайрли ишга ҳозирнинг ўзидаёқ ҳисса қўшганлиги учун миннатдорчилик билдирди.

Иқтисодий алоқалар мавзуси муҳокама қилина бошланди. Бундай алоқаларни М. С. Горбачев умуман Совет — Япония муносабатларининг зарур негизи деб таърифлади.

Президент Бош вазир Кайфуни Совет Иттифоқига расмий ташриф буюришга таклиф қилди. Таклиф қабул қилинди, ташрифни орқага сурмаслик, муваффақиятли бошланган мулоқот жўшқинлигини сақлаб қолиш тўғрисида келишиб олинди.

Музокараларда А. А. Бессмертних, К. Ф. Катушев, Н. Н. Губенко, Б. М. Исаев, А. В. Козирев, А. С. Черняев, И. А. Рогачев, Л. А. Чижов; Т. Накаяма, М. Сакамото, Х. Овада, Н. Хедо, С. Янаи, М. Орита, С. Эдамуралар иштирок этдилар.

(ТАСС, 16 апрель).

* * *

ТОКИО, 17 апрель. (ТАСС махсус мухбирлари). Бу ерга расмий ташриф буюрган СССР Президенти М. С. Горбачев билан Япония Бош вазири Т. Кайфу бугун олий даражадаги музокараларнинг иккинчи даврасини бошладилар. Кўпгина халқаро муаммолар — СССР билан АҚШ, умуман Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатлар, Форс кўрфазидаги, Яқин Шарқдаги вазият, Осиё, Тинч океан минтақасидаги, шу жумладан Корея ярим ороли ва Камбоджа теварагидаги аҳвол муҳокама қилинмоқда.

Тушдан кейин М. С. Горбачев билан Т. Кайфу якка-ма-якка суҳбатлашадилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР КОНСТИТУЦИЯ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

Хабар бериб ўтилганидек, 12 апрель куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Конституция комиссиясининг мажлиси бўлди. Унда республика Олий Кенгаши комитетларининг раислари, Олий Кенгаш котибиятининг масъул ходимлари, вазирликлар ва идораларнинг, ҳуқуқ-тартибот органлари ва бир қатор ташкилотларнинг, ижодий уюшмалар ва билимгоҳларнинг раҳбарлари, ҳуқуқшунос олимлар ва мутахассислар қатнашдилар.

МАЖЛИСНИ Ўзбекистон ССР Президенти, Конституция комиссиясининг раиси И. А. Каримов олиб борди.

И. А. Каримов шуни таъкидладики, республика Олий Кенгашининг иккинчи сессиясида Ўзбекистон ССР янги Конституциясини ишлаб чиқиш билан шуғулланадиган комиссия тузилган эди. Конституциявий ислоҳот зарурлиги, ҳеч шубҳа йўқки, бугунги кунда энг муҳим ва долзарб масалалардан бири бўлиб қолмоқда. Бозор муносабатларига ўтиш, сиёсий ва ҳуқуқий ислоҳотлар Конституциямизни янгилаш зарурлигини тақозо этяпти.

Шуни ҳам айтиш керакки, ҳозир амалдаги конституциявий қонунлар турмуш талабларидан орқада қолмоқда. Ҳаёт эса шиддат билан илгарилаб бормоқда. Мулкчилик муносабатлари ўзгармоқда. Сиёсий ҳокимият таркиби қайта ташкил этилмоқда ва унинг фаолияти янги мазмун билан бойимоқда, ижтимоий-сиёсий турмушни демократиялаш жараёнлари фаол авж олдирилмоқда. Федерациянинг ўзи янгиланмоқда, республикалар ўртасидаги ўзаро муносабатлар ўзгаряпти. Буларнинг ҳаммаси ҳозир қилинаётган ишларни умумлаштириб, янги ҳуқуқий негизни, республикамиз хусусиятига тўғри келадиган янги Конституция лойиҳасини яратишни талаб қилмоқда.

Асосий қонунда миллий, маданий-тарихий хусусиятларни ва анъаналарни иложи борича тўлароқ акс эттириш лозим. Конституция комиссиясининг энг муҳим вазифаларидан бири — Ўзбекистонда давлатчиликни ривожлантиришнинг тарихий тажрибасини чуқур ва ҳар томонлама ўрганиш, миллий психология ва маданият илдизлари ҳамда анъаналарни таҳлил этишдан иборатдир.

Биз лойиҳасини ишлаб чиқишимиз зарур бўлган янги Конституция жумҳуриятимиз ташкил этилганидан буёнги тўртинчи Конституция бўлади. Республикамиз ўз тараққиётининг тарихий жиҳатдан мураккаб босқичида турибди. Биз бугунги кунда Ўзбекистон ССРнинг янги Конституцияси лойиҳасини ишлаб чиқишга асосий ёндашувларни белгилар эканмиз, энг аввало мустақиллик тўғрисидаги Декларацияда мустаҳкамлаб берилган қоидаларга тўла амал қилишимиз зарур.

Ўз-ўзидан равшанки, республика бўлажак Конституциясининг концепцияси ҳуқуқий давлатнинг асосий қоидаларига таяниши лозим. Инсон, жамият ва давлат янги Конституциянинг диққат-марказида бўлиши керак. Инсон сиёсий ва иқтисодий эркинликлар, осойишталик ва хавфсизлик, муносиб турмуш, жамият ва давлат ишларини ҳал этишда қатнашиш учун амалий имконият билан таъмин этилиши, миллий ва жаҳон маданияти бойликларидан баҳраманд бўлиши даркор.

Янги Конституцияда Ўзбекистон ССРнинг умумбашарий инсонпарвар қадриятларга, халқаро ҳуқуқнинг ҳамма эътироф этган қоидаларига содиқлиги мустаҳкамлаб берилиши зарур.

Конституциямиз асосланадиган энг муҳим принципларни қатъий белгилаб олишга асосий эътибор қаратилди. Ана шу принциплардан баъзилари аниқлаб олинди. Булар ҳар қандай давлатчиликнинг энг муҳим қоидаси бўлган суверенитет принципи, халқ ҳокимиятчилиги принципи, қонуннинг устунлиги принципи ҳамда ҳокимиятларнинг тақсимланиши принципидир.

Сайлов системасини янада демократиялаш масалалари хусусида жиддий ўйлаб кўриш лозимлиги ҳам айтиб ўтилди. Олий ва маҳаллий вакиллик идоралари сайловчиларнинг, республика бутун аҳолисининг асосий манфаатларини ифодалаши, уларга билимдон ва ташаббускор кишилар келишига кўмаклашиши зарур.

Конституция ҳокимиятнинг вакиллик идораларига демократик сайлов ўтказишнинг умумий қоидаларини белгилаб бериши даркор. Сайлов тўғридан-тўғри, тенг, умумий, яширин овоз бериш йўли билан ўтказилиши керак. Фуқароларнинг сайловда ихтиёрий иштирок этиши ҳам конституциявий жиҳатдан кафолатланиши зарур.

Бўлажак Конституция таркибини белгилаш Конституция комиссияси ишини ташкил этишда муҳим аҳамиятга эга.

Мажлисда Ўзбекистон ССР янги Конституцияси лойиҳасини тайёрловчи ишчи гуруҳлар ва ёрдамчи гуруҳларни тузиш тўғрисидаги масала муҳокама қилинди.

Унда бир неча бўлимдан иборат ягона ҳужжат сифатидаги Конституцияни ишлаб чиқиш зарурлиги таъкидланди.

Конституциянинг лойиҳалаштирилаётган бўлимларига мувофиқ бир нечта кичик комиссия ва ишчи гуруҳларини тузиш ҳамда Конституциянинг у ёки бу бўлимига кирадиган масалаларни ишлаб чиқишга киришиш даркорлиги айтилди.

Ишчи гуруҳининг раҳбарлигига республика конституцион назорати комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Ш. З. Ўраваев тавсия этилди.

Конституция комиссияси ишчи гуруҳининг таркиби тасдиқланди.

Кичик ёрдамчи гуруҳлар таркиби ва раҳбарлари ҳам тавсия этилди (Э. Юсупов, Э. Халилов, Б. Пинхасов, Ҳ. Раҳмонқулов, А. Саидов, М. Маликов ва Г. Тансиқбоева).

Мажлисда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг «Ўзбекистон ССРнинг давлат мадҳияси ҳақида»ги ва «Ўзбекистон ССРнинг давлат рамзлари тўғрисида»ги қарорларини бажариш юзасидан тадбирлари ҳам муҳокама қилинди.

Ўзбекистон ССР давлат мадҳиясининг янги матнини тайёрлаш бўйича республика Олий Кенгаши миллатлараро муносабатлар, тил ва маданият ҳамда фан, халқ таълими ва маданий меросни асраш комитетлари иш олиб бордилар. Бу ҳақда миллатлараро муносабатлар, тил ва маданият масалалари комитетининг раиси, Ўзбекистон халқ ёзувчиси П. Қодиров ахборот берди.

Мадҳиянинг янги матни Олий Кенгаш комитетларининг қўшма мажлисларида бир неча бор муҳокама қилинганлиги айтиб ўтилди. Комитетлар мадҳиянинг шеърий матнини тайёрлаш ва танлаб олиш бўйича конкурс ўтказдилар.

Комитетларнинг бўлиб ўтган охирги қўшма мажлисида танлов ғолиблари — янги матнлар муҳокама қилинди ва кўпчилик овозга эга бўлган «Қўнғиртовлиқ» матни танлаб олинди.

Мазкур комитетларнинг «Қўнғиртовлиқ» имзоси остида тақдим қилинган шеърни Ўзбекистон ССР давлат мадҳиясининг янги матни сифатида қабул қилиш хусусидаги таклифи комиссия мажлисида маъқулланди.

И. А. Каримов янги мадҳия миллий ғурурни, халқимиз манфаатларини ва республика суверенитети ғояларини ҳаққоний ифодалаши лозимлигини, у озодлик қўшиғи, эрк қўшиғи бўлиши кераклигини таъкидлаб ўтди.

Янги мадҳияни яратишда муаллифлар мусиқачилар билан бирга самарали ижод қилишлари лозим.

Ўзбекистон ССР давлат мадҳиясининг энг яхши мусиқаси учун республика Олий Кенгаши номидан 1 сентябргача конкурс эълон қилиш, уни ўтказиш шартларини белгилаш лозимлиги айтилди.

Ўзбекистон ССРнинг янги мадҳиясини яратувчи экспертлар гуруҳининг таркиби тасдиқланди. Экспертлар гуруҳи 1991 йилнинг 1 сентябригача кўриб чиқиш учун Конституция комиссиясига таклифларни тақдим этиши керак. Мадҳия матни ва мусиқасини республика аҳолиси ўртасида кенг муҳокама қилиш ва сўнгра Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши сессияси муҳокамасига киритиш зарур деб топилди.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг «Ўзбекистон ССРнинг давлат рамзлари тўғрисида»ги қарорини бажариш учун республика герби ва байроғининг эскиз шаклидаги нусхалари бўйича таклифлар тайёрлаш ижодий гуруҳи тасдиқланди.

Ижодий гуруҳга мутахассисларни жалб этган ҳолда Ўзбекистон ССРнинг давлат герби ва байроғи ҳақида таклифлар тайёрлаш ва уларни эксперт гуруҳи муҳокамасига тақдим этиш топширилди.

Герб ва байроқнинг график тасвирида республиканинг мустақиллиги, иқтисодиётининг ривожланиши ҳамда халқлар дўстлигини акс эттирувчи белгилар, Ўзбекистон ССР мустақиллиги тўғрисидаги Декларацияда эълон қилинган бошқа қоидалар ўзининг яққол ифодасини топиши лозим.

Конституция комиссиясининг ишчи гуруҳи, Конституция комиссияси аъзолари, таниқли маданият ва санъат арбоблари, сиёсатшунослар, ҳуқуқшунослардан иборат Ўзбекистон ССРнинг давлат рамзлари бўйича эксперт гуруҳини тузиш зарурлиги таъкидланди. Бу эксперт гуруҳи шу йилнинг 15 июлидан кечиктирмай Конституция комиссиясига Ўзбекистон ССРнинг давлат герби ва байроғи тўғрисида таклиф киритиши зарурлиги айтилди.

Мажлисда Конституция комиссиясининг 1991 йилги иш режаси тасдиқланди.

Конституция комиссиясининг мажлисида Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари А. С. Ефимов, республика Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, Ўзбекистон ССР Президент Кенгашининг аъзолари иштирок этдилар.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзТАГ мухбири.

• *Ҳамма— жумҳурият ҳашарига!*

ТЕЖАБ ҚОЛИНГАН МАТЕРИАЛЛАРДАН

ОҲАНГАРОНДАГИ «Сантехлит» заводининг жамоаси ҳашар куни республика қурилишлари учун ўнлаб танқис ванналар ишлаб чиқаради. Бунинг устига маҳсулотнинг кўпчилик қисми тежаб қолинган материаллардан, тежалган электр энергияси билан тайёрланади.

Республикадаги бу энг катта заводлардан бири ҳозир оғир кунларни бошдан кечирмоқда. Жамоа хом ашё ва материаллар етарлича миқдорда етказиб берилмаётганлиги туфайли қийин аҳволга тушиб қолган. Бунинг устига малакали ходимлар ҳам жуда етишмай турибди. Лекин шунга қарамай, бу ерда яхши анъанани давом эттириб, 20 апрель куни ниҳоятда юксак самара билан ишлашни ният қилишган.

(ЎзТАГ мухбири).

•

ДАЛАГА ЧИҚИШАДИ

ЧИНОЗ райониадаги Охунбобоев номли колхоз деҳқонлари умумий йиғилишда 20 апрель куни умумхалқ ҳашарини ўтказишга қарор қилдилар. Шу куни 1060 дан зиёд киши далага чиқиб, эртаги экинларга бир сидра ишлов беришади.

Бундан ташқари барча участка ва маҳаллаларда ободонлаштириш ҳамда кўкаламзорлаштириш ишлари амалга оширилади.

Деҳқонларимиз томонидан ишлаб топиладиган 8 минг сўм маблағ турли жамғармаларга берилади,— дейди колхоз раиси Асомиддин Мираҳмедов.— Маълум қисмини эса деҳқонларимизнинг ижтимоий эҳтиёжларини янада яхшилашга сарфлаймиз.

Х. ШАФОАТОВ.

ФАЗОДАГИ ИШЛАР

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 16 апрель. (ТАСС). Виктор Афанасьев билан Муса Манаров режага мувофиқ равишда шу ойнинг охирида очиқ космик фазода амалга ошириладиган операцияларга тайёргарликни давом эттирмоқдалар. Бугун хусусан экипаж электр асбобларни ҳамда Қуёш батареяларини ишга солишни бошқариш системасини текшириб чиқади.

Ўтган кунларда «Прогресс М-7» кемаси кичик двигателидан фойдаланиб, учувчи бошқарадиган комплекс траекториясига тузатиш киритилди.

Ҳозирги вақтда «Мир» комплекси орбитасининг кўрсаткичлари қуйидагича:

— Ер сатҳидан энг кўп узоқлашиши — 399 километр;

— Ер сатҳидан энг кам узоқлашиши — 371 километр;

— Айланиш даври — 92 минут;

— оғиши — 51,6 даража.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

НАРХ-НАВОНИНГ ИСЛОҲ ҚИЛИНИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИНИНГ ЎҚУВЧИЛАРИГА УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ БЎЙИЧА ИМТИЁЗЛАРНИНГ БЕРИЛИШИ ХУСУСИДА

Озиқ-овқат ва бошқа маҳсулотларнинг нархи ошиши муносабати билан умумтаълим мактабларининг ўқувчилари, ёш авлод учун зарур шарт-шароит яратиш ҳамда уларни ижтимоий муҳофаза қилиш мақсадида:

1. Мактаб ошхоналари ва буфетларида нонушта ва тушлик учун бериладиган озиқ-овқатлар нархи шу йилнинг 2 апрелига қадар белгиланган нархда қолдирилсин.

2. Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, «Узплодоовощвинпром» концерни, ЎзССР Давлат сув хўжалиги қурилиши комитети, Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик фанлари академияси Ўрта Осиё бўлими, Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетига қишлоқ умумтаълим мактабларига колхоз ва совхозлар томонидан ажратиладиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини уларнинг тайёрлов режаларига киритиш юклатилсин.

Ўзбекистон ССР Иқтисод комитети ва ЎзССР Давлат ҳисоб комитетига бундай маҳсулотларни ҳисобга олиш тартибини аниқлаш топширилсин.

3. Ўзбекистон ССР Савдо вазирлиги, Ўзбекбирлашув, Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитетига ҳамда давлат ва кооператив муассасалари ва хўжаликларга мактабларнинг ошхоналари ва буфетларини зарур озиқ-овқат маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлаш топширилсин.

4. Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги, Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари ҳамда Тошкент шаҳар ижроия комитетига ўқувчилар овқатланишининг ташкил этилишини назорат қилиш, мактаб ошхоналари ва буфетларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, улардаги ўринларни кўпайтириш топширилсин.

5. Ўзбекистон ССР Молия вазирлигига мактабларнинг ошхоналари ва буфетлари учун сарф этиладиган қўшимча харажатларни қоплаш имкониятини топиш ҳамда Ўзбекистон ССР Халқ таълими, Савдо вазирликлари, Ўзбекбирлашув билан биргаликда нархлар орасидаги фарқларни қоплаш тартибини ишлаб чиқиш вазифаси юклатилсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри. 1991 йил 16 апрель.

«НАРХ-НАВОНИНГ ИСЛОҲ ҚИЛИНИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН УМУМТАЪЛИМ МАКТАБЛАРИНИНГ ЎҚУВЧИЛАРИГА УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ БЎЙИЧА БЕРИЛАДИГАН ИМТИЁЗЛАР ХУСУСИДА»ГИ ПРЕЗИДЕНТ ФАРМОНИГА

ШАРҲ

Жумҳуриятимизда кейинги пайтларда халқнинг турмуш шароитини яхшилаш борасида кўламли тадбирлар амалга оширилмоқда. Булар орасида аҳолининг турли табақаларига тўланадиган пенсия, нафақаларнинг жумҳурият ва маҳаллий бюджет ҳисобига кўпайтирилиши алоҳида аҳамиятга эга.

Ҳукуматимиз нарх-наво ошаётган бир шароитда ўсиб келаётган авлодни, ёшларни ижтимоий ҳимоялашга алоҳида эътибор бермоқда. Шу муносабат билан олий ўқув юртларининг талабалари, ҳунар-техника билим юртлари ва техникумларнинг ўқувчилари жумҳурият Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан турли қўшимча имтиёзларга эга бўлдилар.

Ўзбекистон ССР Президентининг ушбу Фармони ёш авлодни — умумий таълим мактабларининг ўқувчиларини ижтимоий ҳимоялашга қаратилган. Бу мактабларнинг ошхоналари, буфетларидан ўқувчиларга нонушта ва тушликлар шу йилнинг 2 апрелига қадар амал қилган нархларда берилишини билдиради. Бунда 1—5 синф ўқувчиларига бериладиган бепул нонушта пулини ҳар бир ўқувчи ҳисобига 15 тийиндан 40 тийинга кўпайтириш кўзда тутилади, юқори синф ўқувчиларига эса бундай қўшимча 60 тийинни ташкил этади. Бу тадбирдан 4,6 миллион ўқувчи ёки жумҳуриятимиздаги деярли барча оилалар баҳраманд бўладилар.

Савдо корхоналари ва халқ таълими идоралари зиммасига ҳар бир ўқувчи ҳисобига янги нархда бир кунда бир сўмгача бўлган озиқ-овқат маҳсулотлари турларидан келиб чиқиб мактаб ўқувчиларига, шу жумладан куни узайтирилган гуруҳлар ўқувчиларига ҳам нонушталик, тушлик учун зарур таомномалар ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш юкланди. Бунда ҳар бир ўқувчига 60 тийинни жумҳурият бюджетидан тўлаш кўзда тутилган.

Умуман чакана нархларни ислоҳ қилиш шароитида мактаб ўқувчиларини ижтимоий ҳимоялаш юзасидан кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш учун жумҳурият бюджетидан қарийб 225 миллион сўм, шу жумладан фақат бепул нонушталар учун 134 миллион сўмдан кўпроқ пул ажратиш талаб этилади.

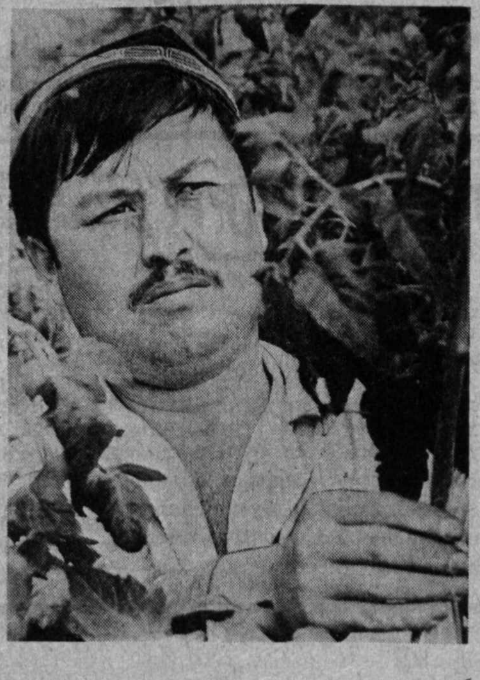

● **ИССИҚ хонада помидор етиштиришнинг ўзи бўлмайди. Ҳар бир туп кўчатни бир неча маротаба қўлдан ўтказиш, ҳароратни назорат қилиб туриш, бир сўз билан айтганда меҳнатга муҳаббат, фидойилик керак. Калинин районидаги «Партия XX съезди» колхозининг 2 гектардан зиёдроқ иссиқхонасида помидор етиштирилади. Оилавий звено аъзолари Рихсихон Умарова (суратда чапда) ва Карим Сайдуллаев (ўнгда) иссиқхонадаги кўчат парваришининг ўзига хос хусусиятларини яхши ўрганиб олишган.**

Сураткаш В. ТЎРАЕВ.

ИНШООТ 16 СОАТДА ҚУРИЛАДИ

АНГРЕНДАГИ бу ишлаб чиқариш бирлашмасининг овозаси жумҳуриятимиздан ташқарига, ҳатто, хорижга ҳам тарқалган десак, муболаға қилмаган бўламиз. Ўзбекистон резина-техника ишлаб чиқариш бирлашмаси тамғаси босилган маҳсулотлар чет эл бозорларида ҳам ўзига жой олмоқда. Бу харидоргир маҳсулот тайёрлаш қатори унинг сифатига, чидамлилигига алоҳида эътибор бериш натижасидир.

Корхона 7-цехи жамоасининг фаолияти бунга ёрқин далил бўла олади. Бу ерда чодир-темир синч иншоотлари учун бутловчи қисмлар тайёрланяпти. Бу иншоотлар ҳаво босими билан муаллақ турадиган бўлиб, уни турли мақсадларда фойдаланиш мумкин. Чодир металл синч устига ёпилгач, у узоқ вақт ишлатилади.

— Бундай иншоотлар турли хил мақсадларда фойдаланишга мўлжалланган,— дейди бирлашма бош инженери Александр Алексеевич Козлов.— У аввало жуда енгил, мустаҳкам бўлиб, транспортда ташиш учун ҳам жуда қулай. Энг муҳими ҳар қандай майдонда тез ва осонлик билан тикланиши мумкин. Шунинг учун ҳам у айниқса, қишлоқларда кенг ишлатилмоқда. Улардан сабзавот ва ғалла омборлари сифатида фойдаланса ҳам бўлади. Иншоот ичида зарур ҳароратни яратиш билан ёрдамчи бинолар сифатида, чунончи чорвачилик биноси сифатида фойдаланиш мумкин.

Харидоргир бу маҳсулот катта фойда келтириши билан ҳам жуда қўл келмоқда. Буюртмалар тобора кўпайиб бормоқда. Лекин уларнинг ҳаммасини ҳозирча бажаришнинг иложи бўлмаяпти. Бироқ жамоа бундай иншоотларни ишлаб чиқаришни кўпайтириш йўлидан бормоқда. Бунинг учун узоқ йилларга мўлжалланган дастур ишлаб чиқилди ва у амалга оширила бошланди.

Чодир — металл-синч иншоотининг қад кўтариши ҳақиқатан ҳам осон эканлигини шундан ҳам билса бўладики, тўрт нафар монтажчи автокран ёрдамида уни 12—16 соат давомида тиклаши мумкин. Иншоотнинг узунлиги эса 36 метр бўлиб, эни 15 метрга тенг. Агар унга иссиқлик берувчи мослама ўрнатилса чорвачилик биноси сифатида фойдаланса бўлади.

Ҳозирги вақтда корхона тамғаси босилган бундай йиғиладиган омборлар Тошкент ва Чирчиққа, Туркманистон ва Қозоғистонга, Украина ва Россияга ҳамда бошқа жумҳуриятларга етказиб берил-

• ЖАҲОН БОЗОРИ ВА МАҲСУЛОТ

моқда. У Москвадаги Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида ҳам муваффақият билан намойиш қилинди ва кўргазманинг кумуш медалига сазовор бўлди. 7-цех комплекс бригадасининг раҳбари Шавкат Қосимов, бир гуруҳ мутахассислар ҳам кўргазманинг мукофотлари билан тақдирландилар.

Жамоа хайрли ишларда ҳам фаол қатнашмоқда. 1988 йилнинг декабрида Арманистонда бўлиб ўтган фожиали воқеа ҳамманинг ёдида бўлса керак. Ўша вақтда юз берган кучли зилзила жумҳуриятга катта зарар етказди. Кўплаб биноларни яксон қилди. Жамоа қардош жумҳуриятга беминнат ёрдам кўрсатишга отланди. Арманистонга 10 та шундай иншоот комплекти юборилди. Бепул юборилган бу иншоотларни бирлашманинг бир гуруҳ йиғувчи-монтажчилари тикладилар. Улар бинокорлар учун вақтинчалик уй бўлиб хизмат қилди.

Цех ишчи-хизматчилари металл синчларни тайёрлаш ва йиғиш технологиясини муттасил такомиллаштириб бормоқдалар. Натижада меҳнат ва маблағ сарфиёти тобора камаймоқда, айрим деталлар ва узеллар конструкцияси анча яхшиланди. Мумкин бўлган жойларда пайвандлаш ўрнига мурватлар билан мустаҳкамлаш йўлга қўйилди. Бу иншоотларнинг қисмларини йиғиш ва ажратиш жараёнини янада енгиллаштиришга олиб келди. Қатор янги андозалар, мосламалар, штамплар яратилди. Бу ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш, меҳнатни енгиллаштириш, конвейерлар ишини тўхтовсиз давом эттиришга ёрдам бермоқда.

Корхона жамоаси талаб ва эҳтиёжларни ҳисобга олиб, бундай иншоотлар тайёрлашни кўпайтираётганлигини кўрсатувчи айрим рақамларни келтириб ўтмоқчимиз. 1987 йилда бирлашма ўз буюртмачиларига 150 та шундай иншоот юборган эди. Бир йил кейин тайёрлаганлари сони 250 тага етди. Аввалги йилда эса мижозларга 350 та иншоот етказиб берилди. Ўтган йили Иттифоқимизнинг турли манзилгоҳларига деярли 500 та жўнатилди.

Ишлаб чиқаришнинг ривожланишида Шавкат Қосимов раҳбарлигидаги йирик комплекс бригада аъзоларининг ҳиссаси каттадир. Шу жамоада меҳнат қилаётган слесарлардан Ю. Ёқубов ва А. Лехнер, электр пайвандчилар А. Норбоев ва В. Митронов номи корхонада кенг тарқалган. Уларнинг иншоотларни тез ва сифатли тайёрланишида, бу жараённинг такомиллашишида хизматлари каттадир.

Бирлашма жамоаси бундай иншоотларнинг янги, янада такомиллашган турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштиришни давом эттирмоқда. Ҳозир унинг ТКС-18 турини тайёрлашга киришмоқда. Уларнинг ҳажми анча катта. Айни вақтда қатор афзалликлари ҳам бор. Жамоа шундай иншоотлар ишлаб чиқаришда жаҳоннинг энг яхши намуналари даражасига етиб олиш ниятида.

Бундай иншоотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш билан боғлиқ бўлган айрим муаммолар ҳам йўқ эмас. Бу, айниқса, технологияси яқин бўлган цехларнинг бир-биридан узоқда жойлашганида билинмоқда. Бу бутловчи буюмларни ташиш учун анча вақт сарфлашга, қимматга тушадиган транспортдан фойдаланишга мажбур қилмоқда. Жамоа буни бартараф этишга киришди. Шу мақсадда янги ишлаб чиқариш биноси қурилмоқда. Бу ерда Чехословакиядан келтирилган замонавий асбоб-ускуналар ўрнатиляпти. Улар ёрдамида матолар бичилади, пайвандлаш ишлари амалга оширилади. Шундан сўнг бирлашма янги ҳар йили 870 та чодир-металл синчлари иншоотлари комплекти ишлаб чиқарадиган бўлади. Жамоа узоғи билан икки йил давомида бунинг уддасидан чиқишга астойдил интилмоқда.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, пайвандлаш асбоб-ускуналари етишмаяпти. Бутлаш учун зарур қисмларни олишда қийинчиликлар туғилмоқда. Ҳатто янги улгуржи нархлар масаласи ҳам охиригача ҳал қилингани йўқ. Янги иншоотларнинг неча сўмдан сотилиши аниқ маълум эмас. Бирлашма раҳбарлари, мутахассисларини бу масалалар ташвишга солмоқда. Бироқ шунга қарамай улар белгиланган марраға барвақт етиш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Биргаликдаги куч-ғайрат шунга олиб келишига қатъий ишонамиз.

Э. КЛЕЙН.

ТОШКЕНТ КОМПРЕССОРЛАРИ

● ТОШКЕНТ компрессор заводида қуруқ ҳаво билан ишлайдиган компрессор ишлаб чиқариш йўлга қўйилганига кўп бўлгани йўқ. Шу вақтгача тайёрланганларига нисбатан қатор афзалликларга эга бўлган бундай машиналарга талаб тобора ошиб бормоқда. Шунинг учун жамоа уни ишлаб чиқаришни кўпайтириш имкониятларини ишга соляпти. Ушбу суратда компрессор йиғув цехини кўриб турибсиз.

Сураткаш Е. БОТИРОВ.

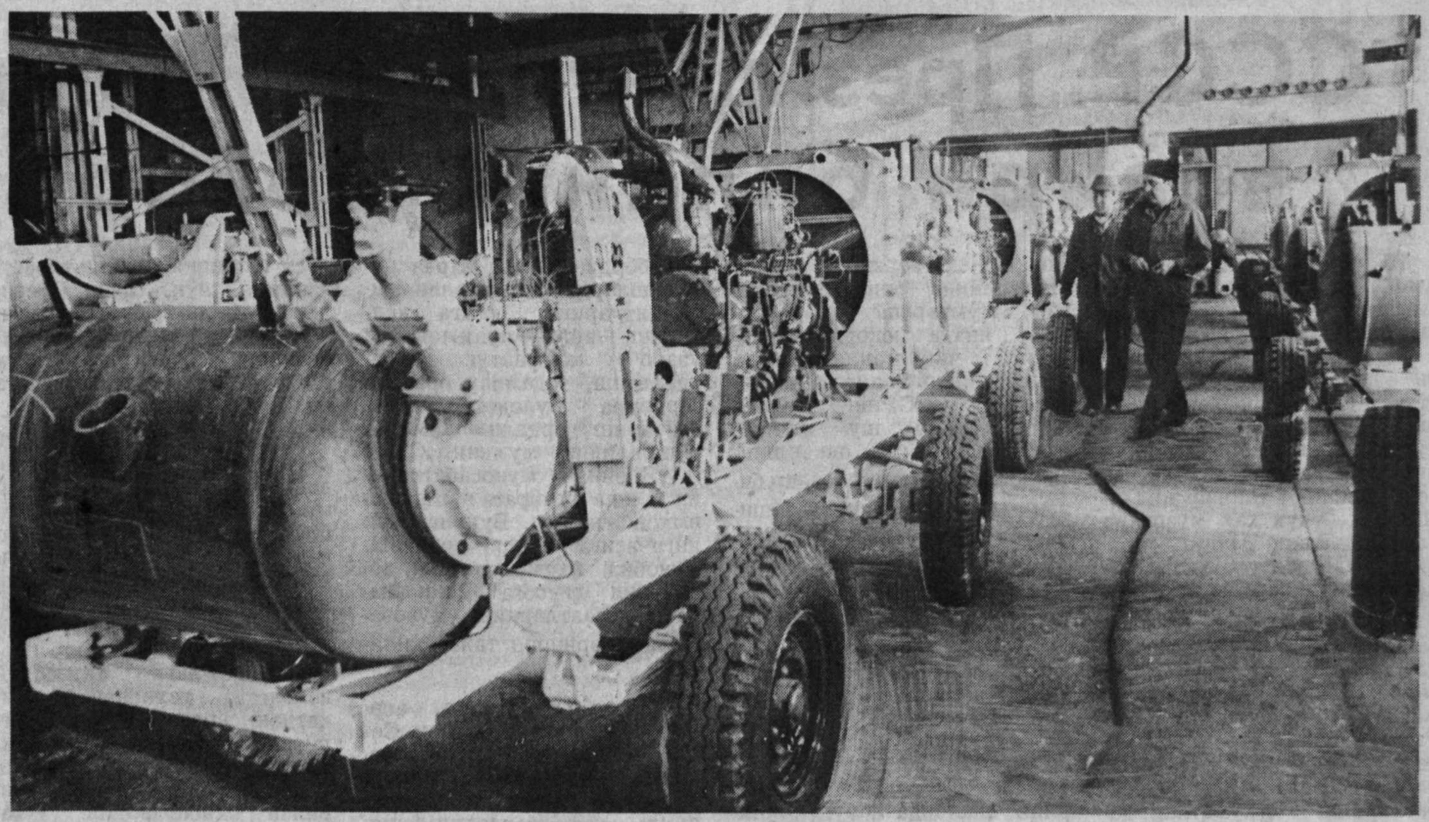

ФАХРИЙЛАР ХУРСАНД

КАЛИНИН ноҳиясидаги «Хасково» шўро хўжалиги ҳудудида жойлашган «Хасково» матлубот жамияти Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва ногиронлари, меҳнат фахрийларига намунали хизмат кўрсатиб келмоқда.

Яқинда бу ерда фахрийлар учун алоҳида янги дўкон очилди. Илгари озиқ-овқат дўкони қошидаги торгина ҳужрада савдо қилинарди. Натижада кўпчилик унинг хизматидан норози бўлиб юрарди. Энди Р. Холиқов мудир этиб тайинланган бу дўконда қарияларни ҳеч ким ҳафа қилмайди. Сотувчилар улар билан хушмуомалада бўлмоқдалар. Ўзларига тегишли озиқ-овқат маҳсулотларини ололмайдиган ногиронларга, касалларга уйларига олиб бориб бериш ҳам ташкил қилинди.

Калинин ноҳияси матлубот жамиятининг фахрийларга яратиб берган барча қулайликлари учун ҳаммамиз бениҳоя хурсандмиз.

И. СУЛТОНОВ,
Улуғ Ватан уруши ногирони.

СУҲБАТ ОЧИҚ БЎЛДИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ИЧКИ ИШЛАР БОШҚАРМАСИДА СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТИ В. П. ЗОЛОТУХИН БИЛАН УЧРАШУВ БЎЛИБ ЎТДИ

Мамлакатимизда бошқарувнинг бозор муносабатларига ўтказилиши шундай ҳам танглик авж олаётган бир паллада қўшимча мураккабликлар келтирмоқда. Умуман, ҳал этилиши лозим бўлган вазифалар кундан-кунга кўпайиб бормоқда. Хўш, бу борада СССР халқ депутатлари қандай тадбирлар кўрмоқдалар. Албатта, бу ҳақда оммавий ахборот воситаларида ҳикоя қилинмоқда. Лекин буни депутатнинг ўзидан эшитиш афзал албатта. Вилоят ички ишлар бошқармасида СССР халқ депутати В. П. Золотухин билан бўлиб ўтган учрашувда гап асосан ана шулар ҳақида борди.

Депутатнинг таъкидлашича парламент ўз фаолияти даврида юздан ортиқ муҳим ҳужжатларни қабул қилди. Бу ҳужжатлар жамиятимизнинг ҳуқуқий давлат сифатида шаклланишида муҳим аҳамият касб этади. Аммо депутат айтганидек, жойларда унинг ижроси суст бўлмоқда. Ана шунинг учун ҳам четдан қараганда, депутатлар фақат «мажлисбозлик» билан машғулдек кўринмоқда. Ваҳоланки, уларнинг ҳар бири тарихий аҳамиятга эгадир. Айниқса шу кунларда депутатлар мавжуд иқтисодий танглиқдан давлатни олиб чиқиш, салкам уч юз миллионлик фуқароларнинг фаровонлигини таъминлаш учун қаттиқ меҳнат қилмоқда.

В. П. Золотухин ўз депутатлик фаолияти давомида икки марта съездларда, етти марта Олий Совет сессияларида сўзга чиқиб, жумҳурият суверенитети, унинг мавқеига оид талабларни кўтариб, ўз мулоҳазаларини билдирганлигини, Ўш воқеалари муносабати билан депутатлик комиссияси таркибида ўша жойга бориб, халқ билан мулоқотда бўлганлигини, воқеаларни видеотасвирга туширганлигини ва бу ҳужжатларни Олий Совет депутатларига танишиш учун ҳавола қилганлигини батафсил гапирди. Ҳозирда эса у армия ёшлари бўйича тузилган СССР депутатлари комитети раисининг ўринбосари бўлиб ишламоқда. Армиядаги аҳвол, у ердаги тартиб-интизом, аскарларнинг ҳалок бўлиши сабаблари чуқур ўрганилаётганлиги устида ҳам тўхталди.

Депутат бозор иқтисодиёти муносабатлари ҳақида гапи-

• МУЛОҚОТ •

риб, Ўзбекистонда нон ва нон маҳсулотлари нархининг оширилмаганлиги катта имтиёз эканлигини таъкидлар экан, аммо бу қўшни жумҳуриятларда бу маҳсулотларнинг нархи оширилган вақтда ташмачиликни авж олиб кетишига олиб келмасмикин, деган фикрни билдирди. Шунинг учун бу борадаги қарорни ва чора-тадбирларни мустаҳкамлаш лозим. Шунингдек милиция қисмларидан ҳам ишни анчагина жонлантиришни талаб қилади.

Учрашувда депутат бир қатор саволларга жавоб қайтарди. Масалан, жамоат тартибини сақлаш бўлинмаси командири, милиция майори Е. Хорольскийнинг мутахассисларнинг агар нарх-наво оширилиши сиёсати ижобий натижа бермаса, бир неча ойлардан сўнг СССРда озиқ-овқат таъминоти тиғиз бўлиб, ҳатто «очарчилик» бошланади деган фикрига қўшиласизми?— деган саволига:

— Ҳа, аҳвол енгил эмас. Бошлаб қўйилган сиёсатни амалга ошириш, товар массасини кўпайтирганимиздагина ижобий натижага эришилади. Лекин бизда бунинг учун базис етарли эмас. Ишлаб чиқарувчи соҳадагиларнинг қўли ҳар хил қонунлар билан ипсиз боғлаб қўйилган. Оғирлик эса яна халқ бошига тушмоқда. Агар бу муаммолар тез ҳал этилса, нарх-навонинг ошиб боришидаги тангликдан эсон-омон ўтиб олишимиз, кейин эса янада ривожланишимиз мумкин деб ўйлайман, деб жавоб берди.

Учрашувда В. П. Золотухин БХСС бўлими бошлиғи ўринбосари, милиция подполковниги А. Убайдуллаевнинг ўзбекистонлик депутатларнинг съездлар ва сессияларда масалаларни муҳокама этишда жуда суст иштирок этаётганликлари сабабларини, давлат автомобиль инспекцияси бўлими бошлиғининг ўринбосари Ю. Березконинг «Ўзбеклар иши» бўйича иш олиб борган Гдлян ва Ивановлар фаолиятини ўрганиш депутатлар комиссияси қачон натижали фикр айтади, давлат автомобиль инспекцияси бўлими бўлинмаси бошлиғи, милиция майори С. Азаматовнинг армияда нобуд бўлаётган аскарлар, умуман армиядаги тартиб-интизом тўғрисидаги ва бошқа бир қатор саволларга ҳам жавоб қайтарди.

Шуни очиқ айтиш кераккки, учрашув қатнашчилари бугунги кунда СССР халқ депутатлари фаолиятидан қониқмаётганликларини айтишди. Уларнинг фикрича, бугунги кунда депутатлар халқ ичига кириши, унинг дардини эшитиши, ҳақиқий аҳволни кўриб ишлаши керак. В. П. Золотухиндан бу мулоҳазаларни депутатларга етказиш сўралди.

М. МИРСОВУРОВ,
вилоят ички ишлар бошқармаси матбуот маркази раҳбари.

ИШЧИ СУЛОЛАЛАРИ

Чирчиқдаги пойабзал фабрикасида кўплаб ишчи сулолалари хизмат қилишади. Улар ишлаб чиқаришни юксалтириш, режаларнинг муваффақиятли бажарилишига муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Унумли ва сифатли меҳнатлари билан касбдошларининг ҳурмат-эътиборини қозонмоқдалар.

Жамоа тилига тушган шундай сулолалардан бири Иноғомовлардир. Улар ишлаб чиқаришнинг турли бўлинмаларида ҳар хил касбларда ишлашади. Лекин ҳаммалари меҳнатга сидқидилдан муносабатда бўладилар. Вазифаларини шараф билан бажарадилар. Бу сулола етакчиси Ғофур Иноғомов андозачи ҳисобланади. Топшириқларни доим ортиғи билан сифатли адо этади. У укаси Ихтиёрни, синглиси Луизани, умр йўлдоши Фотимани ҳам шу жамоа сафига жалб қилган. Бу сулоланинг умумий меҳнат стажи эллик йилга яқинлашиб қолган.

Яна бир сулола етакчиси Тўра Жўраев эса фабрика 2-цехида мастер бўлиб ишлайди. Унинг иккита қизи Гулнора ва Лолалар ҳам шу цехда фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Фабрикада бундай сулолалар анчагина бор.

ЭЪТИҚОД

• Шахсий фикр

Ерқин келажакни коммунизм билан боғлаб, буюк ғоя учун жон фидо қилганлар руҳи тангликлардан «боши берк кўчага» кириб қолган, талвасали тўлғонишлардан ҳориган жамиятимизнинг бугунги кунидан безовталаниб чирқираётган бўлса ажаб эмас. Чунки улар эътиқод қўйиб, ҳеч бир иккиланишсиз ўзларини ўтга-сувга уришган, душман ўқларига кўксини қалқон қилишган ва шу туфайли дунёга келган жамият уларнинг муборак қонларини тилаган ғоя заминига қурилмаган экан-да. Энди эса вужудлари тупроққа айланган, ўзларининг улуғ эътиқодларини «Буюк шахс»га сиғиниш билан йўқотиб қўйганларнинг алданган руҳи чирқирагани-чирқираган...

Аслида мутлақ ҳақиқатнинг бўлмаслиги чин ҳақиқат экан, йўқса қачонлардир ҳаттоки хаёлда ҳам шак келтирилмаган, энг улуғ, энг тўғри тушунчалар, мақсадлар ишончсизликка, тортишувларга сабаб бўлармиди ёки «тил текизиш» тугул, танқид қилиш ҳам айб саналган жамиятимизнинг илғор тоифаси — коммунистлар халқнинг умид сўна бошлаган таънали қарашларига нишон бўлиб қолишармиди?

Шу ҳақда ўйлар эканман, беихтиёр кўз олдимда қачонлардир фирқа билетини пеш қилиб кўкрак керувчи кишилар гавдаланади. Буюк фирқага мансублигидан мағрурланувчи бу кишилар вақти келиб ўз эътиқодларидан ийманишларини, ҳаттоки воз кечишларини тасаввур ҳам қилмагандим. Кимлар улар? Алданганларми ёки тарозининг палласига қараб иш тутувчи олғирлармми? Қачонлардир уларда кўрганим мағрурликмиди ёки шунчаки кўр-кўрона кибр?

Ҳеч кимга сир эмас, фирқага фақат коммунистик ғояга эътиқод қилганларгина аъзо бўлишмаган. Ҳозир фирқадан чиқаётганларнинг ҳаммаси ҳам эътиқодлари заҳа емаслиги учун бу ишни қилишаётгани йўқ.

Унда туб моҳиятни қаердан излаш керак?

Ўйлашимча, фақат қониқмаган манфаат ҳиссигина уларни бу ишга мажбур қилган ва мажбур қилмоқда. Ахир, фирқа аъзоси жуда катта имтиёзларга эга эди. Виждонга парда тортиб, аъзолик билетига етишишга ўлиб-тирилиб интилганлар, Асосий қонундаги 6-моддадан воз кечилгач, шошқалоқлик билан асл башараларини намоён қилиб қўйишди. Доно халқимиз билиб айтган экан: «касални яширган билан, иситмаси ошкор қилади» деб...

Ҳаммани «бир қолипга» солиб, умумий хулоса чиқармоқчи эмасман, аммо таассуфки эътиқодли коммунистлар биз ўйлаганчалик кўп эмас.

Ўтган йили пойтахтимиздаги Собир Раҳимов ноҳиясида 486 киши фирқа сафига қабул қилинди 147 киши эса фирқа сафидан чиқиш истагини билдирди. Фирқага кираётганларнинг кўпчилиги ёшлар ҳамда зиёлилар. Масалан, ўтган йили Тошкент Давлат дорилфунунида 143 киши, Политехника институтида эса 154 киши фирқага аъзо бўлди. Иккала олийгоҳда жами 23 киши фирқадан чиқди. Айнан шу вақт ичида «Миконд» заводида 35 киши аъзолик билетини топширди, бор-йўғи 16 киши фирқага кириш учун ариза беришди. Бу рақамлар одамни ўйлатиб қўяди. Нима учун ишчиларнинг фирқага ишончи сусту ёшлар ва зиёлиларда эса аксинча мустаҳкам?

Фирқага аъзо бўлган толибларнинг бир қанчаси билан мулоқотда бўлдим, афсуски, суҳбатдошларимнинг ҳаммаси ҳам коммунистик ғояга эътиқод туфайли бу ишга жазм қилишганини гапирмади. Кимдир «партийний» эмаслиги сабаб ишга жойлашишга қийналган акасининг қистови билан, кимдир фирқага кириш осонлашганидан «мендан нима кетди» қабилида иш тутибди.

Уларга қараб туриб эътиқод билан манфаат ҳиссининг қоришиб кетганини сезасан-у, шонли фирқадан ишончли келажакнинг таъминини кутаётган қалбларнинг безовта нидосини эшитгандек бўласан...

Инқилобдан олдин В. И. Ленин қатъий ишонч билан «менга бир тўп коммунистларни беринг, биз Россияни остин-устун қилиб ташлаймиз» деган эди. Дарҳақиқат, доҳий бошчилигидаги кам сонли коммунистлар қисқа муддатда амалга оширган ишлар, нафақат Русияни, балки бутун дунёни ларзага солди. Халқ уларга эргашди, чунки улар ўз эътиқодларига содиқ эдилар.

Ҳозирчи? Ўз шахсий манфаатларини эътиқодларига зид равишда умумхалқ манфаатларидан устун қўйган кишиларнинг айби туфайли жамиятимиз шу ҳолга тушиб қолмадими?

Қадимда ўзини, ўзлигини англамоқчи бўлган, қалбида яшаётган «Мен»нинг моҳиятини тушунишни истаган кишилар баркамолликка етишиш умидида бу дунёнинг барча лаззатларидан воз кечишган. Улар меҳнат билан топилган бир бурда нонга қаноат қилиб, оёқлари тагида заминни ҳис этишни-ю, бошлари узра мусаффо осмонни кўриб туришни кифоя билишган. Жонларини фидо қилишга тайёр бўлган, улар учун энг муҳим ҳисобланган ҳақиқат, умр моҳияти битта бўлган, у ҳам бўлса, уларнинг — ЭЪТИҚОДИ...

Замонлар ўтди. Ўзларини эътиқодли деб билган кишилар, фақат эътиқодни деб яшаганлар устидан кулдик. Турли хил даврларда яшаган кишилар сиғинган турфа ИШОНчларни умумлаштирувчи ЭЪТИҚОД тушунчасининг моҳиятини нотўғри, гўлларча талқин қилдик. Бу билан нимага эришдик. Қачонлардир эътиқод деб дунё лаззатларидан воз кечилган бўлса, энди ҳаёт неъматларидан кўпроқ баҳраманд бўлиш учун илғор ғояга кўр-кўрона эътиқод қиладиган бўлдик, холос.

Шукурки, ошкоралик замони. Гарчи узоқ вақт қоронғуликда бўлганимиздан кўзимиз қамашиб, ёруғликка тоб беролмай турган бўлсақ-да, ёруғ дунёни ҳам аста-секин илғайдиган бўлдик. Эътиқод қилаётган ҳақиқатларимизнинг мазмунини англаш, бугунги оғир ҳаётимизнинг туб сабабларини очиб бера оладиган омиллардан бири эканлигини ҳам тушуниб қоларммиз.

Ёшлигимда отам бир гапни кўп такрорлагувчи эди. Фақат эндигина мағзини чақаётганим, ўзим чин деб билган ҳақиқатни эъзозлаб, унга эътиқод қўйишимни истаган отамнинг сўзлари бот-бот ёдимга тушаверади. «Имонингдан айрилма, болам», дегувчийди раҳматли.

Отам ҳақ эканлар. Зотан имон бўлмаган одамда эътиқод ҳам бўлмайди. Бунга энди чин қалбдан амин бўлдим.

Баҳром МИРЗАҚОБИЛОВ.

• Муҳарририятга хат

ҚАРОВСИЗ ҚАБРИСТОН

Карл Маркс номли жамоа хўжалигининг Энгельс даҳасидаги Тоштўғзоқ қабристони қишлоқнинг чиқаверишида жойлашган. Бу ердаги қабрларнинг ҳаммаси не-не азиз инсонлар хотираси билан боғлиқ.

Тоштўғзоқликлар қабристонда ёдгорлик музейи ташкил қилишибди. Унда Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган 73 нафар ҳамқишлоқларининг исм ва фамилияси хотира сифатида ёзиб қўйилган.

— Бу ёдгорлик музейини тиклаш учун ўз меҳнатимизни аямадик,— дейди маҳалла қўмитасининг раиси Ортиқ ака Бекенов.— Жамоа хўжалиги раҳбарлари музейни ташкил қилишда бизга ёрдам бермади. Ўзимиз ҳамқишлоқлар билан келишиб, пул тўплаб маблағ йиғиб бунёд этдик.

Шу ердан дўппайиб турган қабрлар кўзга ташланади. Улардан баъзиларига темир панжаралар, бошқаларига эса мармардан ёдгорлик тошлари қўйилган. Ана шу қабрлар ичида Улуғ Ватан уруши иштирокчилари Пўлат Абдураҳмонов, Абдураҳмон Абдуқодиров, Ўскенбой Бейсенов, Жолдас Есеналиев, Турсунқул Кошенов, Мусурмонқул Қурбонов сингари тинч ва фаровон ҳаётимиз учун курашганлар ҳам тупроқ остида ғамгин ва бесадо ётишибди.

Сал нарироқда эса яна бир қабр. Бу ерда аскар йигит ётибди. Қабр тошига Қидир ўғли Анарбой ҳарбий бурчини ўтаётганда ҳалок бўлган, деб ёзилган.

Аммо қаровсиз қабрлар атрофига бир разм ташласангиз бу ерда тикан ва ёввойи ўт-ўланлар ўсиб ётганини кўрасиз. Қабристонда мен шу каби аянчли манзараларнинг гувоҳи бўлдим. Шундай қабрлар борки, усти ва ён атрофлари чўка бошлаган ёки ҳаммаёқни хас-чўп, хазонлар босиб кетган. Наҳотки шунчалик бағритош бўлсак. Наҳотки, қабристондаги қамишларни, тиканларни, синиб тушган дарахт шохларини тозалашнинг иложи бўлмаса?!

Буларни кўрган киши беихтиёр ўзини бирон-бир тўқайзор ёки чангалзорга тушиб қолгандек ҳис қилади.

— Эҳ, одамлар, одамлар. Нега сўнгги бу макондан хабар олмайсизлар? Ахир бу ерда ота-боболаримизнинг, қариндош-уруғларимизнинг табаррук хоки борку! Наҳотки уларни шунчалик тез унутиб қўйсак?

Қайтар эканман, назаримда қабристондаги манзара менга қаровсиз қолганидан кўз ёши тўкиб, фарёд чекаётгандек туюлди.

Л. МАНСУРОВ,
Коммунистик райони.

● *Мутахассис мулоҳазалари*

КАНОП СЕРДАРОМАД ЭКИНМИ?

ВИЛОЯТИМИЗ мамлакатда каноп толаси ишлаб чиқаришда яккахонлиги билан фарқланиб туради. Ҳозиргача бундай толага эҳтиёж 30—40 фоиз даражасида таъминланиб келинди. Камомад чет элдан валюта эвазига харид қилинган тола ҳисобига тўлдирилди.

Бу тола ўзининг маҳкамлиги, эластиклиги ва бошқа физик-механик хусусиятлари жиҳатидан шундай бойки, бошқа тўқимачилик саноатида ишлатиладиган толаларда бундай хусусиятлар йўқдир.

Каноп толаси мамлакатимиздаги тўқимачилик, мебель заводлари, электротехника саноати учун асосий хом ашё ҳисобланади. Ундан қадоқлаш матолари, кабель калавалари, арқон ва иплар тайёрланади.

Япония, Америка Қўшма Штатлари, Австрия сингари ҳорижий мамлакатларда ҳам 20 йилдан буён қоғоз тайёрлашда ёғочнинг қимматли ўриндоши сифатида канопдан фойдаланилмоқда. Кейинги вақтда Исландияда ҳам қоғоз учун каноп ўстирила бошланди.

Вилоятимиздаги канопчилик хўжаликлари 1990 йилда давлат режасидаги 120 минг тонна каноп пояси ўрнига 126 минг тоннадан зиёд қилиб бажардилар. Жорий йилда вилоятимиз хўжаликларида 7432 гектар майдонга каноп уруғи экилиб, 115 минг тонна каноп пояси топшириш режаси белгиланган. Вилоят бўйича ҳар бир гектар каноп майдонидан ўртача 155 центнердан каноп пояси топшириш мўлжалланган. Бундай режаларни бажариш учун ҳамма омиллар яратилмоқда. 1991 йилдан бошлаб каноп пўстлоғининг давлат харид нархи эски нархга нисбатан биринчи навиники 67,1 фоизга, иккинчи навиники 66,0 фоизга, учинчи навиники 70,6 фоизга оширилди. Жорий этилган янгича харид нархи хўжалик деҳқонларининг иқтисодий манфаатдорлигини оширади.

Вилоятимиздаги илғор хўжаликлар мутахассислар билан биргаликда ишлаб чиққан каноп етиштиришнинг жадаллашган агротехник тадбирларини хўжаликлар ўз вақтида сифатли ўтказсалар, канопдан мўл ва сифатли ҳосил оладилар. Шу ўринда айтиш кераки, каноп ҳам бошқа техник экинлар қатори энг сердаромад экинга айланишига шак-шубҳа йўқдир. Бунинг учун эса мўл ва сифатли ҳосил етиштириш керак. Хўжаликларда илғор тажрибалар, фан ютуқлари дадиллик билан жорий этилиши керак.

Ҳадемай 1991 йил ҳосили учун каноп экиш бошлаб юборилади. Канопдан мўл ва барқарор ҳосил олиш учун ҳозирданоқ жон куйдириш, барча тадбирларни ўз вақтида амалга ошириш талаб этилади.

Аввало, кузда шудгорланган ерларни экишга тайёрлаш, уруғларни бир хил чуқурликда тушиши ва барча майдонларда уларнинг бир текисда қийғос униб чиқишини таъминлаш биринчи галдаги вазифадир. Тажрибалар сифатли ҳайдалган ва ишлов берилган майдонларга экилган каноп ҳосилини 10—15 процент ошириш мумкинлигини кўрсатмоқда.

Табиий ўғитлар канопдан мўл ҳосил олишнинг асоси ҳисобланади. Каноп учун гектарига 20 тонна миқдорида гўнг солиш норма ҳисобланади. Ўғитни дала бўйлаб, бир текисда сочиш керак. Гидролиз заводларининг чиқитларидан тайёрланган компаст ва лигниндан ҳам фойдаланиш мумкин. Тажрибалар каноп экиладиган майдонларнинг ҳар гектарига 30 тоннадан компаст, 2,5—3 тоннадан лигнин солинганда ҳосилдорликнинг кескин ошишини кўрсатмоқда. Биринчи озиқлантиришда азотли ва фосфорли, иккинчисида эса азотли ва калийли ўғит берилади.

Кўп йиллардан буён каноп экилаётган майдонларга калий ўғити солиш шарт эмас, деган фикр бор эди. Бироқ, канопчилик хўжаликларида олиб борилган агрокимёвий картограмма тадқиқотларининг кўрсатишича, ҳар йили каноп тупроқ таркибидаги 180—240 килограмм калий ўғитини ўзлаштиради. Натижада, тупроқда калий элементлари кескин камайиб кетади. Бу ўғит луб толасининг сифати яхшиланишига ва кўпгина касалликларнинг олдини олишга ижобий таъсир кўрсатади. Уруғлик учун экилган каноп парваришига алоҳида эътибор бериш керак. Унинг ҳар гектарига 150 килограмм азот, 150 килограмм фосфор ва 120 килограмм калий ўғити бериш тавсия этилади. Фосфорли ўғитни иккинчи озиқлантиришда бериш уруғнинг етилиш жараёнини бир мунча тезлаштиради.

Ўтган йили айрим хўжаликлар бегона ўтларга қарши кураш чораларини ва бошқа агротехника тадбирларини ўз вақтида, сифатли олиб бормадилар. Масалан, Ўрта Чирчиқ районидаги Куйбишев номли, «Коммунизм», Карл Маркс номли, Свердлов номли колхозларда ана шундай камчиликларга йўл қўйганликлари учун йиллик режаларини бажара олмадилар.

Ҳозирги кунда ерни ва экиладиган уруғни тайёрлаш муҳимдир. Барча майдон сифатли текисланган бўлиши шарт.

«Ўзбекистон-1972», «Ўзбекистон-2142» навларининг яхши, сараланган уруғларини экиш каноп уруғи ва поясидан мўл ҳосил олишнинг асосий шартларидан биридир. Уруғ етиштириш учун биринчи класс (табақа) нормаси талабларига жавоб берадиган уруғлар экилиши лозим. Камдан-кам ҳолларда-гина иккинчи классга (табақага) мансуб уруғларни экишга йўл қўйилади.

Бегона ўт (зарпечак, қўй печак, ғумай ва ҳоказо)ларнинг уруғи, шунингдек тирик зараркунанда ва унинг қуртчалари аралашган каноп уруғини экиш ман қилинади. Экишдан олдин ҳар бир хўжалик уруғларнинг тозалиги, экишга яроқлик хусусиятларини ҳисобга олиб уруғчилик лабораториялари кўригидан ўтказишлари зарур.

Уруғ етиштириш учун элита, етишмаган ҳолларда эса биринчи репродукцияли уруғлардан фойдаланилади. Ўтказилган тадқиқотлар шу нарсани аниқладики, репродукциялаш жараёнида каноп уруғининг ҳосилдорлик сифати пасайиб кетади, яъни элита уруғи экилганда биринчи репродукцияли уруғ экилгандагига нисбатан анча кўп кўк поя ҳосили олинади. Шунинг учун ҳам кўк поя етиштиришда иложи борича юқори репродукцияли уруғлардан фойдаланиш керак.

Кейинги йилларда Ўзбекистон толали экинлар тажриба станцияси ходимлари Қозоғистон Давлат дорилфунуни «Биофизика» ўқув-ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Ўзбекистон ССР Фанлар академияси физика-техника институти олимлари билан ҳамкорликда яратган усуллар каноп уруғини экишдан олдин импульс бериб тўпланган ва гений-неон лазер нурлари билан нурлаб экиш кўпчилик хўжаликларда қўлланмоқда.

Бунда канопнинг поя ва уруғ ҳосили 15—20 фоизга, уруғнинг унувчанлик хусусияти 6—15 фоизга унинг қуввати 5—7 фоизга ошмоқда. Уруғнинг ва толанинг сифати анча яхшиланади, етилиш жараёни тезлашади. Касалликларга нисбатан чидамлилиги ортади. Бу усул уруғни қуёшда қиздириб, кимёвий препаратлар билан ишловдан чиқариб экиш ҳам қулай, ҳам фойдалидир.

Бу усулни қўлланиши натижасида табиатни мусаффо сақлашга эришилди.

Бундай экологик тоза усулни қўллаган канопчилик хўжаликлари Коммунистик районидан «Политотдел», «Правда», колхозлари, Ғалаба районидан Дмитров номли, Энгельс номли колхозлар, «Коммунизм» совхози, Янгийўл районидан «СССР 60 йиллиги» колхози ҳар гектар майдондан 160—180 центнердан каноп пояси олишга эришдилар. Давлатга топшираётган хом ашёнинг 60—80 фоизи биринчи навлар сифатида ўтмоқда.

Ернинг 10 сантиметр чуқурлигидаги ҳарорати 16 даражага етганда каноп уруғини экиш энг қулай муддат ҳисобланади. Агар уруғ яхши қизимаган тупроққа экилса, у чириб кетади ва кўчат сийрак бўлиб қолади.

Уруғнинг бир текис тушиши учун сеялкаларни яхши созлаш зарур. Уруғ 3—4 сантиметр чуқурликка ташланади. Бизнинг шароитимизда уруғлик каноп учун бир гектар ерга юз фоиз унувчанлигини ҳисобга олган ҳолда 8—10 килограмм уруғлик сарфлаш мақбул ҳисобланади. Ҳар гектар ерда ўртача 160—180 минг туп кўчат бўлиши керак. Агар кўчат бундан қалин бўлса, ўсимликнинг гуллаши кечикиб, шонасини тўкиб юборади.

Канопдан мўл ва сифатли поя олиш учун 1 гектар ерга уруғни 100 фоиз унувчанлиги ҳисобидан 21—25 килограмм уруғлик сарфлаш мақбул ҳисобланади. Агарда 25 килограммдан ошиқ уруғ экилса 1 гектар майдондаги кўчатлар сони 700—750 мингдан кўпайиб кетади. Натижада кўчатлар зич жойлашиб, кўпчилик поялар заиф, нимжон бўлиб қолади. Бу поялардан олинадиган пўстлоқ сифатсиз, чиқадиган толасининг эгилувчанлиги, маҳкамлиги паст даражада бўлади. Бунда майдон текис бўлса, уруғлар бир хил чуқурликка тушса, экиннинг бутун майдон бўйлаб бир текис жойлашишига, сув ва озуқанинг бир хил миқдорда тақсимланишига, бир хил баландликда ва йўғонликда ўсиб ёруғлик ва ҳароратдан тенг баҳраманд бўлишига эришиш лозим. Шунда гектар бошига белгиланган миқдордаги кўчат бўлиши таъминланади, ундан олинадиган пўстлоқ ҳам энг яхши технологик хусусиятга эга бўлади.

Каноп экадиган хўжаликлар тупроғига, ер ости сувини жойлашишига ва бошқа маҳаллий шароитларини ҳамда техникавий ишлов механизмларини ҳисобга олган ҳолда экиш усулини танлашлари керак. Кўк поя учун канопни 70Х20 сантиметрли усулда қўшқаторлаб экиш энг серунум, самарали усул ҳисобланади.

Вилоятимиздаги айрим хўжаликларда каноп қатор орасини 50, 60 сантиметр қилиб бир қаторлаб экилади. Уруғлик учун эса фақат қатор оралиғи 60 ёки 90 усулида экилиши керак.

Кўчатлар бир текис униб чиққандан кейин асосий агротехник тадбирлар — ўсиш даврида ишлов бериш, ҳар хил касалликларга қарши биологик кураш чораларини қўллаш ва суғориш нормаси тўғри олиб борилса ҳар бир хўжаликда каноп поясидан ва уруғидан юқори ҳосил олинади. Шундагина каноп энг сердаромад экинга айланади.

Х. УМАРОВ,
Ўзбекистон толали экинлар тажриба станциясининг ўсимликлар физиологияси бўлими мудири, биология фанлари номзоди, доцент.

Э. МАҲСУМОВ,
Тошкент вилояти деҳқончилик саноати уюшмасининг пахта ва бошқа техник экинлар бўлими бошлиғи.

Х. МИРЗАЕВ,
уюшманинг каноп экини бўйича етакчи мутахассиси.

1991 — АЛИШЕР НАВОИЙ ЙИЛИ

МАКТАБ САҲНАСИДА

ПОЙТАХТНИНГ Акмал Икромов районидаги 166-ўрта мактабда Алишер Навоий туғилган куннинг 550 йиллигига бағишланган кеча ўтказилди.

Йиғилганларга мактабнинг тил-адабиёт ўқитувчиси Ж. Тўхтаев навоийхонлик кечасининг ўтказилиш мақсади, шоирнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида қисқача сўзлаб берди. Шундан сўнг ўқувчилар Навоийнинг ғазал ва рубоийларини ёддан ўқидилар.

Айниқса ўқувчилар ижросидаги «Алишер Навоий» драмасини мактаб саҳнасида тўлиқ ижро этилганлиги, бу ерга йиғилганларда катта таассурот қолдирди. Томошабинлар Навоий ва Гули ролларини маҳорат билан ўйнаган 11-синф ўқувчилари И. Маҳаматқулов, Р. Йўлдошевага миннатдорчилик изҳор қилдилар. Кечада республика «Ўқитувчи—91» кўрик танловининг қатнашчилари ҳам иштирок этишди.

Ш. ТЎРАЕВ.

«БУЛБУЛЧА-91» БАЙРАМИ

ВИЛОЯТ деҳқончилик саноати ходимлари касаба уюшмаси Алишер Навоийнинг 550 йиллик таваллудига бағишлаб «Булбулча—91» болалар ижодиёти байрамини ўтказмоқда.

Ана шундай байрамлар Янгийўл районининг «Халқобод» шўро хўжалиги санъат саройида, Ғалаба районининг «Огонёк» шўро хўжалиги клубида, Бўка районининг «Кремль» шўро хўжалиги клубида, Оҳангарон районининг «ВЛКСМ 50 йиллиги» шўро хўжалиги клубида ва Тошкент шаҳридаги гидромелиоратив техникумида ҳам бўлиб ўтди.

Болалар ўзларининг хоҳлаган жанрларини намойиш қилдилар. Ғолиблар II босқичга қўйиладиган бўлди. Энди 20—21 апрель кунлари вилоятимизда болалар байрами ўтказилади.

Ю. ҲАКИМОВ.

● *Давлат тили ҳақидаги Қонун вилоятимизда қандай бажарилмоқда?*

ҚАРОР БОРУ, ИЖРО ЙЎҚ

«ҚИБРАЙ» бекатида автобусдан тушарканcиз, кўзингиз савлат тўкиб турган баҳайбат ҳайкалга тушади. Билган-ку, бу ёдгорлик кимга тикланганини билар, бироқ келажагимиз ворислари-чи?

— Бизнинг Қибрайга асос солган одамми? — деб сўради бир куни ўғилчам ҳайкал ёнидан ўтаётиб.

— Йўқ, — дедим.

— Нега унда ҳайкал қўйишибди?..

Бу савол жавобсиз қолди. Нега? Ўзим ҳам ҳайронман...

Маҳаллий рўзнома — «Коммунизм тонги»да муштарийларнинг бир неча бор районнинг асл тарихий номи билан «Қибрай» деб аташ тўғрисидаги куюнчак фикрлари баён қилинганлиги ёдимга тушди. Қолаверса, рўзноманинг ҳам номини ўзгартириш тўғрисида аниқ таклифлар бўлди. «Қибрай тонги» десак, ҳар қалай яхши бўларди-ку!

Район раҳбарлари, асосан фирқа қўмитасидагилар икки оёқни бир этикка тиқиб бу мақолаларни жуда ҳам ғайри қарашлар билан кутиб олдилар.

Шу сатрларни ёзаяпман-у, ўзим гувоҳи бўлганим, ўтган йилнинг 15 июнидаги район жой номларини белгиловчи комиссиянинг бир йиғилиши кўз олдимдан кетмаяпти.

Кўп тортишувлар билан бўлса-да, миллатимиз, тилимизнинг жонкуярларидан бири комиссияга раис этиб сайланди. Аммо шундай бир сўзли, қатъиятли инсонни ҳам алдашяпти. Унинг куюнчаклик билан, фидойилик билан қилаётган ишларини беҳудага айлантиришяпти. Комиссия тортишувлар билан бўлса-да, яхши қарорлар қабул қилади. Аммо... Чилдирма ўз соҳибининг қўлида, қайси мақомга чалишини ўзи билади... Натижада кўп, риёзатлар билан қилинган ишлар йўқликка сингиб кетмоқда.

Мен фикрларим асоссиз бўлмаслиги учун анчагина шов-шувларга сабаб бўлган, айримларга «миллатчи» деган тамға тақилган 1990 йил 15 июндаги йиғилиш тафсилотларидан айрим лавҳаларни келтирсам:

АСОСАН бизнинг юртимизга қадам ранжида қилганми, йўқми, айрим саркарда ва ёзувчиларнинг номлари такрор-такрор кўча, мактаб, муассасаларга қўйилаверди. Ўз халқимизнинг суюкли кишилари эса унутилди. Ачинарлиси шундаки, авваллари Темур, Бобурдек сиймоларнинг табаррук номлари ҳам қораланиб, жоҳиллик тамғаси босилганди. Жаҳон Ал-жабри фанига асос солган ал-Хоразмий, буюк алломалар ибн Сино, Беруний, ўз ашъори билан шеъриятимизни бойитган Машраб, Огаҳий, Отоий ва уларга ўхшаш халқ қалбидан чуқур ўрин олган юзлаб аждодларимиз номлари фақат тор доирадагина тилга олинадиган бўлиб қолганди.

Шундай табаррук номлар билан шаҳару кўчалар, қишлоқлар, муассасаларни номлаш ўрнига «Железнодорожник», «Стахановский», «Совхозная», «Двухречная», «Гидрорежимная», «Гайдар», «Базарная», «Водний», Ворошилов, Жданов, Калинин каби номлар берилди. Ҳатто бир районда ўнлаб мактаблар Ленин, Пушкин номи билан аталди. Мана биргина мисол: Оржоникидзе номи билан район, давлат хўжалиги, бўрдоқичилик пункти, кўчалар, мактаблар юритилмоқда.

Ҳозирги кунда кўкрагимизга бироз шамол тегди, узоқ йиллар айтолмай, тўпланиб қолган дардларимизни ўраб-чирмаб бўлса-да айтаяпмиз. Бу билан биз бутунлай рус ёки бошқа байналмилал номларни ўчириб ташлаш керак деган фикрни илгари сурмоқчи эмасмиз. Аммо ҳар бир диёрнинг ўз элига манзур номлари бор, ҳар бир халқнинг ўзига яраша ғурури бўлишини унутмаслигимиз керак-да! Шундагина тенглик, адолат, инсоф юзасидан иш тутилган бўлади.

Районимизда тузилган жой номларини белгиловчи комиссия июнь ойида ҳудудимиздаги барча қишлоқ, қўрғон шўролари раислари, айрим маҳалла фаоллари иштирокида ўтган йиғилишда дастлабки энг муҳим масалаларни муҳокама этди. Бир қанча жойлар номи ўзгартирилди. Жумладан: Куйбишев қишлоқ шўроси — Ўн қўрғон; Салор шўроси қўрғонидаги Тимирязев номидаги маҳаллага — Яланғоч ота: Водний кўчасига — Баёзхон Акбаров номи берилди. Қибрай қўрғони шўроси ҳудудидаги маҳалла, кўчалардан Будённий — Миркомил Миржалолов деб; Гайдар — Бобур деб; Чапаев — Бирлик деб; Первомайский — Наврўз деб; Гагарин — Кафолат деб; Базарная — Қосим Ҳалилов деб; Карл Маркс — Ҳ. Обидов деб; Киров — Садоқат деб; Ворошилов — Шодлик деб; Оржоникидзе 1-берк кўчаси — Учтепа деб; 2-берк кўча — Ибрат деб; Оржоникидзе кўчаси — Алишер Навоий кўчаси деб аталди.

Шунингдек, «СоюзНИХИ» маҳалласи — Олимлар даҳаси; Дачний кўчаси — Ёшлик; Садовая кўчаси — Исмат Мадраимов деб ўзгартирилди. «Двухречная» маҳалласи ва ундаги асосий кўча — Собир Раҳимов номи билан аталди ва ҳ. к.

Энди бир асосий муаммо: номлар қоғозлардагина ўзгариб қолмасдан, бу тадбирлар тезроқ амалга оширилиши керак. Зеро, бу — шу куннинг талабидир.

Р. СОБИРОВ,
Оржоникидзе райони.

БИЛИБ ҚЎЙИНГ, ФОЙДАЛИ

Кўчат экиш ва шакл бериш

ҲАР ЙИЛИ вилоятимизда кўплаб мевали дарахт кўчатлари экилади. Боғ кўп йиллар мўл ҳосил бериши учун ниҳоллар қай тартибда экилади ва қандай шакл берилади? Одатда кўчат экиб бўлингандан сўнг қирқилиб шакл берилади. Шафтоли дарахтининг шохлари мўрт бўлади. Синиб кетмаслиги учун калта қилиб қирқилади. Косасимон шакл берилади. Унда ён новда ва шохчалар бир нечта бўлади. Шакл бериш пайтида танасининг узунлиги 40—50 см қолдирилиб қирқилади. Таначадаги 4—5 та ён новдаларнинг 40—50 фоизи қисқартирилади. Қолган новдалар асосий танага тақаб қирқиб ташланади. Бу кўчатнинг етарли миқдорда озиқланишига ва барвақт ҳосилга киришига ёрдам беради. Ҳосил бир йиллик новдаларда пайдо бўлади. Шунинг учун ҳам шафтоли кўчатига ҳар йили шакл берилади. Шундай қилинганда мевалари йирик, рангдор ва мазали бўлади.

Олма дарахти кўчатини 8Х8 метр шаклида экиш тавсия этилади. 7—8 йилдан кейин илдизлари тез ўсиб, ажратилган озуқа майдонни тўлиқ эгаллайди. Шох-шабаллари ҳам шу ёшга етганда бир-бирига яқинлашади. Шохлар бир-бирига халақит бермаслиги, қуёш нуридан бир текисда баҳра олишлиги учун ҳар йили зарур миқдорда қирқиб турилади. Ердан унумли фойдаланиш мақсадида 8 метрли қатор ораларига ўз умрини 10—12 йилда тугатувчи эрта, ўрта ва кечпишар шафтоли кўчатлари экиш мумкин.

Кейинги йилларда олма кўчатлари пакана пайвандтагларга пайванд қилина бошланди. Бундайларнинг озуқа майдони бирмунча камроқ — эркин ҳолда экилиб ўстирилганда 5Х4 метр, симбағазлар тортиб парвариш қилинганда 3,5Х2,5 метр бўлади.

Олхўри, олча, тоғолча, беҳи кўчатлари 6Х4 метр, гилос, ўрик ниҳоллари кучли ўсганлиги учун 8Х7 метр оралиқда экилганда яхши самара беради.

М. СОБИРОВ,
Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик ва узумчилик илмий-текшириш институти агротехника бўлими мудири, қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди.

КУТУБХОНАЧИЛАР АНЖУМАНИ

ТОШКЕНТДАГИ А. Тожиев номли 109-ўрта мактабда «Ўқувчиларнинг ахлоқий тарбиясида кутубхонанинг ўрни» мавзуида шаҳар миқёсидаги анжуман бўлиб ўтди.

Унда халқ таълимининг турли идораларидан мактаблардан вакиллар иштирок этишди.

Анжуман давомида эртаклар қаҳрамонлари Чол ибн Хаттоб, Буратино, Қиролича меҳмонларга ҳамроҳлик қилишди.

11-синф ўқувчилари А. Икромов ҳаётига ва фаолиятига оид «Районимиз унинг номида» деган суҳбат ўтказдилар. 10-«А» синфида «Инсон одоби билан гўзал» мавзуида, 10-«Б» синфида эса Х. Тўхтабоевнинг «Мунгли кўзлар» асари асосида ўқувчилар баҳси фикр алмашуви бўлди.

«Наврўз» фольклор ҳамда «Баҳор ғунчалари» дасталари ўз куй-қўшиқлари билан анжуманга файз киритдилар.

Ушбу анжуман сўнггида ёзувчи Худойберди Тўхтабоев билан учрашув бўлиб ўтди.

С. АБДУРАҲМОНОВА.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● ЎТГАН душанба куни журналистлар билан ўтказилган учрашувда Оқ уй матбуот котиби Фицуотер, асосан, истиқболда ўтказиладиган олий даражадаги Совет — Америка учрашувлари хусусида тўхталди. Президент Ж. Буш бундай учрашув тарафдоридир, деди Фицуотер. Бизлар Европада оддий қурол-яроғларни қисқартириш тўғрисида ташвиш билдирмоқдамиз, бироқ, асосий муаммо стратегик ҳужум қуролларини қисқартиришга бориб тақалади. Бу хусусда ҳам тараққиётга эришиш ниятимиз бор. Бироқ, бўлажак учрашув бирон-бир аниқ шартлар билан чегаралаб қўйилмаслиги лозим.

● АССОШИЭЙТЕД Пресс ахборот агентлигининг хабарига қараганда, Англия пойтахти Лондонга келган Исроил Бош вазири И. Шамир, АҚШ давлат котиби Бейкернинг яқинда Яқин Шарққа яна қайта қиладиган сафарини мамнуният билан табриклади. Бейкернинг сафари Форс кўрфазидаги урушдан кейин вужудга келган вазиятда тинчликни таъминлаш ва давлатлараро муносабатларни қарор топтиришда муҳим роль ўйнаши мумкин деб умид билдирилди. Тинчлик музокараларида Совет Иттифоқининг ҳам иштирок этиши муҳим аҳамият касб этади, деб таъкидлади Бош вазир.

● ХИТОЙ Халқ Республикасининг давлат магазинларида қатор озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда кенг истеъмол товарларига қўйилган нархлар пасайтирилди. Кўпгина экспорт маҳсулотлари анча арзонлашди. Хитой магазинлари ва омборхоналарининг маҳсулотларга тўлиб қолганлиги, маҳсулотларнинг сифатсизлиги ҳамда транспортнинг қониқарсиз ишлаши нарх пасайишига сабаб бўлди.

● СОВЕТ Иттифоқи ва Жанубий Корея мутахассислари ҳар икки мамлакат ўртасида трансконтиненталь темир йўли қуриш хусусидаги лойиҳа устида музокаралар олиб бормоқдалар. Мутасадди кишиларнинг фикрича, бундай темир йўл ҳар икки мамлакатни бир-бири билан боғлайди. Бундай йўл Мўғулистон, Хитой ва Корея Халқ Демократик Жумҳурияти ҳудудларидан ўтади.

● ФОРС кўрфази ҳудудларини уруш пайтида қўйилган миналардан тозалаш жараёни камида июль ойининг охирларигача давом этади. Бу ҳақда Бельгия ҳарбий-денгиз кучлари қўмондони, вице-адмирал Жозеф де Вильде хабар берди.

● ЯҚИН кунлар ичида Албания фуқароларидан 9 мингга яқин киши Греция маъмурларига бошпана бериш тўғрисида мурожаат қилди.

● ЖАНУБИЙ Америка минтақасида бошланган вабо касаллиги тобора кенг тарқаб бормоқда. Бу касаллик чегара билмайди. У ниҳоят Бразилия ерларига ҳам етиб келди.

Эквадор медицина уюшмаси эса мамлакатда «фавқулодда ҳолат» жорий қилди. Эълон қилинган мурожаатномада барча тиббиёт ходимлари вабо касалига қарши курашишда фаол сайъи-ҳаракат кўрсатишга чақирилди. Ҳозиргача Эквадорда бу касаллик билан оғриган 5 минг нафар хаста аниқланди. 100 га яқин эквадорлик эса вафот этди.

● АНГОЛА ва Замбия минтақавий футбол командалари ўртасида бўлиб ўтган учрашувдан сўнг муштлашув ва ур-йиқит бошланиб кетди. Натижада 6 нафар киши ҳалок бўлди, 100 га яқин киши жароҳат олди.

ТАБАҚА — ҲИНДИСТОННИНГ САРҚИТ ДОҒИ

Ҳурматли муҳарририят, Ҳиндистонда инсонлар табақаларга бўлинади. Нега шундай? Бунинг сабаби нимада? Шу ҳақда мақола берилишини истар эдик.
И. АҲМЕДОВ,
Ангрен шаҳри.

ҚАДИМГИ вақтларда Ҳиндистонда жамиятни табақаларга ажратиш тартиби туғилган эди. У турли диний эътиқодларга асосланган. Бу иллат шунчалик ҳаётий бўлиб чиқдики, минглларча йиллар ўтганига қарамай бугун ҳам мамлакатнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ҳаётига таъсир этишни давом эттирмоқда.

Қиз олий табақа — браҳманлардан эди. Йигит эса оддий улус бўлиб, дурадгор ўғли эди. Улар ўзаро севишиб қолдилар, бу аҳдларини ота-оналарига, оила аъзоларига изҳор қилишганда уларнинг кайфиятлари ниҳоятда бузилди. Йигит Ҳиндистонни тарк этиб, АҚШга ўқишга кетди. Унинг қайлиғи Анджу Чхайя орадан кўп ўтмай севганининг олдига келди ва улар турмуш қуришди. Никоҳ куни уларнинг бойлиги бир доллардан иборат эди. Ҳозирги кунда Питрода миллионер, Ҳиндистон телекоммуникация системасининг раҳбарларидан бири. Уларнинг оила аъзолари ўзларининг қайси табақа вакиллари эканликларини камдан-кам эслайдилар.

Қуйи табақадан чиққан ҳар бир ҳинд ҳам шундай бахтли тақдири билан мақтана олмайди. Кунларнинг бирида собиқ мудофаа вазири Жагживан Рамни Банорасдаги ҳиндшунослик дорилфунуни раҳбарияти озодлик учун курашчи Сампурнанд ҳайкали очилишига таклиф қилди. Косибнинг ўғли Рам қачонлардир шу дорилфунунда ўқиган эди. У маросим ўтадиган жойга келганида олий табақалардан бўлган талабалар ер тепина бошладилар ва уни турли йўл билан ҳақорат қилдилар. Сабаб: Рам «тегиб бўлмайдиган»лар табақасидан эди. Рам мажбур бўлиб кетганидан кейин, талабалар муқаддас Ганга суви билан ҳайкални ювиб «тозаладилар». Рамнинг қизи Мейра Кумар шундай дейди: «Ўз мамлакатининг тараққиётига катта ҳисса қўшган инсонни фақат у чамар («тегиб бўлмас») бўлгани учун ҳам мамлакат фахри, деб ҳисоблашни истамайдилар.

Кумар ўз ҳаётида жуда кўп таҳқирланишга дуч келди. Бир куни унга анча истиқболли ишни таклиф қилишди. У шартнома тузиш учун келганида биринчи савол у қайси табақадан эканлиги ҳақида бўлди. Шундан сўнг унга умуман эътибор бермай қўйдилар. «Мен бу кунни ҳеч вақт унутмайман, — дейди Кумар. — Ваҳоланки мен билан гаплашган киши христиан бўлиб, Лондонда сал кам 20 йил яшаган эди. Бироқ у ҳиндилигича — табақа системасининг ашаддий тарафдори бўлиб қолган эди».

Ҳинд табақа системаси — ижтимоий табақаланишнинг энг даҳшатли системаларидан бири бўлиб, ҳатто, жамиятни пароканда бўлишига олиб келган. Ҳиндистонда табақаларни «жатлар» деб аташади, уларнинг сони нечталигини ҳеч ким билмайди. Кейинги 60 йил ичида ўтказилган аҳолини рўйхатга олишнинг бирортаси ҳам бу саволга жавоб бермади.

Лекин уларнинг сони беш мингтадан ортиқроқ, деб ишонч билан айтиш мумкин. Бундан бирнеча ўн йил илгари табақа системасининг айрим анъаналари, жумладан, «тегиб бўлмаслар»га нисбатан таҳқирлашлар ўз аҳамиятини йўқотди, деб эълон қилинган ва у тегишли қарор билан мустаҳкамланган эди. Мамлакатнинг янгиланиши, аҳоли маълумотининг ўсиши муайян даражада табақа ақидалари таъсирининг сусайишига ёрдам берди.

Ҳинд жамияти ҳозирги вақтда ҳам ҳамон узоқ ўтмишдан бери давом этиб келаётган анъаналар асираси бўлиб қолмоқда. Шундай бўлса ҳам афтидан ўзгаришлар ўзига йўл очмоқда. Кўпгина ҳиндлар тоифачиликнинг ашаддий тарафдорлари ҳатти-ҳаракатларини тийиб қўйиш лозимлиги ҳақида тез-тез гапирадиган бўлиб қолдилар. «Ҳиндистон жамиятининг умумий тенгликка томон боришида табақа низоларининг бўлиши муқаррардир,— дейди мусулмон сиёсий арбоби Сайёд Шахобиддин. — Ўзларининг алданганликлари ва камситилганликларини англаган тоифа гуруҳлари ҳуқуқларининг бошқалар билан тенг бўлишини талаб қиладилар, улар устидан ҳокимлик қилаётган олий табақаларнинг қонун чиқарувчилар ва амалдорлари шундай қаршилик билан уларнинг талабларини инкор этадилар».

Ҳар бир табақа тўртта варнанинг бирига киради. «Варна» атамаси Ҳиндистон жамиятининг асосий табақаларини белгилайди. Бундай табақалар ҳақида қадимги «Ригведа»нинг эпик матнларида ёзилган. «Ригведа»нинг ўнинчи қисмида «биринчи инсон» — Пурушидан пайдо бўлган тўртта варна эсга олинади. Браҳмонлар (коҳинлар) олий табақа ҳисобланади. Бу варна «биринчи инсон» оғзидан ҳосил бўлган Кшатрийлар (ҳарбий бошлиқлар)ни бирлаштирган табақалар гуруҳи «биринчи инсон»нинг қўлларидан ҳосил бўлган. Унинг биқинидан ҳосил бўлган табақага вайшъейлар («савдогарлар, ҳунармандлар, деҳқонлар) кирадилар, унинг оёқлари кафтидан ҳосил бўлган шудлар (қуллар ва хизматкорлар) табақалари тўртинчи варнага кирадилар. Ижтимоий пиллапояда тўртинчи варнадан қуйида турувчилар «пирамидадан» ташқари деб ҳисобланади. Улар азобланишга маҳкум этилганлардир, бундайларни «тегиб бўлмаслар» деб аташади.

● ХХЖ ПОЙТАХТИ — Пекин шаҳри уч минг йиллик тарихга эга бўлган қадимий, гўзал шаҳарлардан биридир. СУРАТДА: кўҳна иншоотлардан бирини кўриб турибсиз.
ТАСС сурати.

● Рўзномамиз фотомухбири В. ТЎРАЕВ ушбу лавҳаларни Ҳайит намози ўқилган куни Хасти Имом масжидидан олиб келган.

ЁШ МАҚОМЧИЛАР БЕЛЛАШУВИ

САНЪАТ ОЛАМИДА

ТОШКЕНТ Давлат Консерваториясида «Юнус Ражабий номли 1-мақом ижрочиларининг минтақа кўриги» бўлиб ўтди. Ўн кун давомида жумҳуриятдаги таниқли бастакор ва ҳофизлар ҳамда мақом ихлосмандлари Тошкент, Урганч, Фарғона, Андижон, Душанбе ва Қаршидан ўз санъатларини намойиш этиш учун ташриф буюрган 42 иштирокчининг ижролари билан танишиб, уларга баҳо бердилар. Беллашув жуда қатъий кун тартибида ўтганлиги сабабли, бўш вақт жуда оз эди. Шундай бўлсада, ўз шогирдларининг чиқишларини ҳаяжон билан кузатиб турган Фарғона санъат билим юртининг мақом ўқитувчиси Аҳмаджон Абдураҳимов билан суҳбатлашдим ва устознинг беллашув ҳақидаги фикрлари билан қизиқдим:

— Аввало, бу беллашув ўтказилишининг ўзи катта гап. Бундан мақсад—мақом жанрини ўзбек халқига кенг тарғибот қилиш. Маълумингизким, ушбу жанрдаги куйлар инқилобдан кейинги йилларда жуда катта қаршиликларга учради, унга шоҳлар саройида ижро этиладиган реакцион куй деган бўлмағур таъналар ҳам отишди. Мана энди секин-аста бу нарса яна ўз йўлига қўйилаяпти. Фахриддин Содиқовга минг маротаба раҳматки, жуда бир ҳайрли иш қилиб, ушбу консерваторияда шарқ мусиқаси минбаргоҳини ташкил қилдилар.

— Аҳмаджон ака, ушбу беллашув қандай тартибда ўтаётганлиги тўғрисида гапириб берсангиз.

— Беллашув иккига бўлинган ҳолда, яъни чолғучилар алоҳида, ашулачилар беллашуви алоҳида ўтаяпти. Ҳар бир турда иштирокчилар учтадан асар ижро этишади. Биринчи турда шашмақомнинг «Мушкулот» қисмидан бир куй, сўнг Фарғона — Тошкент йўлидаги (масалан: «Насрулло-йи», «Дугоҳ»...) куй ижро этишади. Учинчи асар эса бастакорлар ижодидан ёки классикадан.

Иккинчи босқичда иштирокчилар «Мушкулот» қисмининг муҳаммас асаридан, мақомлардан муҳаммаслар ижро этадилар. Сўнг «Савт» ёки «Мўғулча» ва унинг шахобчалари, ёки талқин ва наср, унинг таронаридан ижро қиладилар. Учинчи асар эса шарқ мамлакатларининг (эрон, турк, ҳинд...) куйларидан. Шуни айтиб ўтиш керакки, шу қисм бу йилги беллашувга янгилик бўлиб кирган.

Учинчи босқичда шашмақомнинг биринчи гуруҳ шўъбасидан «Сарахбор» ва унинг таронаҳари, иккинчи асарда шашмақомнинг мушкулот қисмидан — «Сақил», учинчи асар эса ихтиёрий куйдан иборат.

— Аҳмаджон ака, ўзингиз беллашувга неча нафар шогирд ва қандай тайёргарлик билан келдингиз!

— Мен Фарғона вилоятидан етти иштирокчини олиб келдим. Нима десам экан, шогирдларим ҳамма босқичларда яхши иштирок этишди.

УШБУ конкурс хулосасини билиш мақсадида мен шарқ минбаргоҳининг мудири Отаназар Матёқубовга мурожаат қилдим:

— Отаназар ака, беллашув хулосалари қандай!

— Ҳозирги ёшларни енгил-елпи мусиқаларга берилган, дейишади-ю, лекин ҳаммаси ҳам эмас. Мана шу қатнашчилар ҳам ёшлар, уларни тинглаб ўтирганларнинг ҳам кўпи ёшлар. Демак, биз мақомчилигимизни юксак даражага кўтара оламиз. Энди лауреатлар билан таништирсам, биринчи ўрин соҳиблари: Қаххоров Тоҳир, Раззоқов Шуҳрат, Раҳимов Муҳаммад, Матанов Икром, Отажонов Азамат, Ўринова Хуршида.

Иккинчи ўрин соҳиблари: Ўлмас Оллоберганов, Муҳаббат Мирзаева, Шаҳноза Исмоилова, Аҳрор Арслонов, Эркин Акбаров.

Тоир Қўзиев, Комилжон Аҳмадалиев, Насиба Сатторова эса учинчи ўринни эгалладилар.

Барчиной ЖЎРАЕВА.

МЕҲМОН НИГОҲИ БИЛАН

БИЗДА АЙЁМ ШУНДАЙ НИШОНЛАНАДИ

Душанба куни кечқурун уйга борсам, Ульяновскдан бир танишим келган экан. Дарров кўришиб, ҳол-аҳвол сўрашдик. Орадан ҳеч вақт ўтмасдан унинг севган таоми — лаганда ош келди. У «Келишимни сезибсизлар-да», деб ҳазиллашди. Бирпас туриб кетма-кет қўшнилар ош олиб чиқа бошлашди. «Фақат биз эмас, улар ҳам келишингни сезишган» — бу менинг ҳазилим эди. Икки ўртада ош олиш — ош бериш бошланди. Танишим ҳайрон: «Ҳозирги бозор иқтисодиёти-да-я!», «Буни ҳайит дейдилар, ҳеч қандай сиёсат, иқтисодиёт, тақчиллик бу айёмни нишонлашимизга ҳалал бермайди».

Дўстимга ҳайит ҳақида батафсил ҳикоя қила туриб, бундай табаррук кунлари арақ ҳам ичилмаслигини эслатиб қўйдим. Россиялик меҳмон у-бу нарсага тушунгандек бўлди. Бироқ тонгга бориб унинг ҳайрати янада ошди. Соат 5 бўлмасдан кўча тумонат одам. Мен ҳам уни маълум муддатга ҳоли қолдиришимга тўғри келди. Эрталабки ҳавода кўчага чиқиб айланган меҳмоннинг яна ҳайрати ошди. Эркаклар тўда-тўда бўлиб эшиги олдида ўриндиқлар қўйилган хонадонларга кириб, зум ўтмасдан қайтиб чиқишаяпти. Маҳаллани бир айланиб чиққач, уч-тўрт киши машинада шаҳар бўйлаб таниш хонадонларга жўнадик. Зерикмасин, деб меҳмонни ҳам сафимизга қўшиб олдик. Баъзи жойларда у машина ичида қолди, баъзисида эса биз билан ноз-неъматли дастурхон атрофига ўтирди. Тандирдан янги узилган нонлардан татимай, нега тез туриб кетаётганимизни у яна тушунмади.

Маҳаллага қайтиб келганимизда эркаклар кўчани аёлларга бўшатиб беришган эди. Ёш-ялангдан тортиб ўрта ёш хотин-қизларгача хонадонма-хонадон юришарди. Фақат эркаклардан фарқи улар эшиги олдида ўриндиқлар қўйилган ҳовлиларга эмас, эшиклари яқиндагина бўёқдан чиққан хонадонларга ташриф буюришарди. Танишим шунга ҳам аҳамият берибди.

Кечга бориб «ойнаи жаҳон» орқали Хасти Имом масжидидан кўрсатув олиб берилгандан сўнг меҳмон сал тушунгандек бўлди. Унинг ташриф буюриши биз нишонлаётган ҳайит байрамига тўғри келган экан.

Россиялик меҳмон эртасига кечқурун жўнаб кетди. Фақат унинг сўз бойлигида ўзбекча жумлалар кўпайди. Аввалги келганида ўрганган «Ассалому алайкум» ва «раҳмат» сўзларига энди «Ҳайитингиз муборак бўлсин!»ни қўшимча қилди.

Аброр ХЎЖА.

ЭКСТРАСЕНСЛАР ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР

«БИРОВ АЙТСА ИШОНМАГАН БЎЛАРДИМ»

«ТОШКЕНТ — САМАРҚАНД» автобуси шаҳардан чиқиб олгач оппоқ очилган пахтазорлар ўртасидаги катта бетон йўлдан шитоб билан учиб борарди. Автобус ғилдираги ўйдим-чуқур жойга тушиб «қалқиб» кетди. Шунда ўрта қаторларда ўтирган йигит ёшига хос бўлмаган синиқ товуш билан зорланди: «Эй, худойимей, энди нима қилдим». Ёнида ўтирган боланинг пешонасидан тирқираб қон чиқарди. Ота ниҳоятда ҳаяжонда эди. 6—7 ёшлардаги ўғилчасининг пешонасига гоҳ дастрўмолчасини босар, гоҳ ўриндиққа чалқанча ётқизарди, дам ўтмай янги дока олиб сизиб чиқаётган қонни тозаларди.

Нуриддин аста ўрнидан туриб уларга яқинлашди.

— Нима бўлди, ака!

— Пешонасидан қон оқадиган бўлиб қолган, — деди у хўрсиниб.

— Ўзидан-ўзими!

— Икки йил бурун қаттиқ йиқилганди. Шу-шу ўша ери бирор жойга сал тегиб кетса, қонайверади.

— Ўрнингизни менга беринг.

Ота кескин нигоҳ билан Нуриддинга қаради. Йигитдаги қандайдир қатъийликни кўриб сўради:

— Дўхтирмисиз!

Нуриддин аста бош ирғади.

— Тоза рўмолчангиз борми!

— Дока бўладими!

Нуриддин дока билан боланинг пешонасини қондан тозалаб, силай бошлади. Пешона, бош, кўзлари устидан қўл юритди, яна силади. Қон умуман тўхтади.

— Худонинг ўзи етказди бизга сизни, — дерди боланинг отаси, доримиз ҳам қолмаганди, энди нима қиламан, деб жуда ташвишда эдим.

— Қандай дори!

— Икки йилдан бери шу ўғлим туфайли ташвишдаман. Бормаган жойимиз қолмади. Охири Тошкентда ихтисослашган шифохонада вақти-вақти билан ётиб даволанадиган бўлиб қолди. Дори ёзиб беришади, қонаганда уни сепиб, ётқизиб қўямиз. Қон тўхтайди. Чой ичиб туриб пиёла тегиб кетса ҳам яна қайталайверади.

— Энди, қайталанмайди, фақат ҳосил бўлган яра тушиб кетмагунча тегманглар, уч-тўрт кун кескин ҳаракат қилмасин, қараб туринглар.

Ёш ота Нуриддинни қистов билан уйига қайта-қайта таклиф этди. Бекатларига етиб келганларида «қўлингиз дард кўрмасин, дўхтир!» дея тавозе билан ҳайрлашиб қолди.

Йўлда ҳайрли иш қилган бу йигит экстрасенс Нуриддин Аҳмедов эди. У салкам бир йилдан бери беморларни даволаш билан шуғулланади. Мен бу йигит ҳақида кўп гаплар эшитиб, ҳайратим ошарди. Ахир беланги бўлиб уйда қимирлай олмай ётган одамлар унинг икки-уч муолажасидан сўнг отдек бўлиб туриб кетса, сал ҳаво намланса йўталдан боши чиқмайдиган одам тўрт мучали соғ бўлиб қолса, йиллаб бош оғриғи, грижа, ошқозон, ҳафақон, юрак безовталиги ва бошқа касалликлардан азоб чекиб юрган бемор янги туғилгандек, касалликдан мусаффо бўлса, кўплаб беморлар турли органларининг шамоллаши туфайли дучор бўлган касалликлар асоратларидан тамом халос бўлсалар... Бундай мисолларни яна ва яна айтавериш мумкин.

Акмал Икромов райони, Фарҳод кўчасидаги маиший хизмат уйининг 2-қаватига жойлашган муолажа хонасига олтмиш ёшлардан ошган Мунаввар Саъдуллаева кириб келди.

— Неча йиллардан бери бўйним елка қисми билан қўшилиб оғрийди, бўйнимни ўнгга, чапга бура олмайман, чалқанчасига ёта олмайман, туз босган дейишади. Дўхтирларга кўп йил қатнадим, шифохоналарда ётдим, нафи бўлмади.

— Ўзингизни бўш қўйиб, тик туринг-чи, — дейди экстрасенс, —сўнг баданга яқин ҳолда қўлларини бошдан пастга томонга юргиза бошлайди, — бошингиз бўлак-бўлак бўлиб тез-тез оғриб тураркан, тўғри, бўйнингизга туз йиғилган, бот-бот шамоллаб турар экансиз, ошқозонингиз оғриркан...

— Экстрасенс қўлини ҳаволатиб юргизиб, ҳамма касалимни айтиб берди, — дейди Мунаввар опа, — беш кун қатнадим. Саломатлигимни тиклаб олдим.

Тиш поликлиникаси ходими, бемор Баҳодир Орипов билан суҳбатлашаман:

— Икки кун қорин оғриғидан қаттиқ азобландим. Шундай бураб-бураб оғрирдики, чидаб бўлмайдиган даражада. Жумҳурият соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли 1-шифохонага келдим. Рентген қилишди. Унвонли врачлардан танишларим бор эди, яхшилаб кўришди. Операция қилишга келишишди. Ишхонага киргандим, экстрасенс Нуриддин Аҳмедов ҳақида гап очилиб қолди. Унинг ҳузурига бордим. У қўлини юргизиб барча касалимни айтиб берди. Беш марта сеансга бориб, отдек бўлиб кетдим. Ёшлигимда минингит бўлганман. Ҳаво ўзгарганда, айниқса, баҳор, куз фаслларида бошим шундай оғрийдики, тарс ёрилиб кетгудек, сира чидаб бўлмайди. Шу касалим туфайли ҳарбий хизматга ҳам олишмаган. Экстрасенснинг мўъжизакор шифобахш қўллари туфайли бир умрга азобланиб келаётганим — шу хасталикдан халос бўлдим. Бир ёғи операциядан қутилдим. Мен учун мўъжиза рўй берди, гўё. Биров айтса ишонмаган бўлардим.

Бионур билан даволовчининг ғойибона ҳис қилиш қобилияти мени яна ҳам ҳайратга солди. Шу ўринда беморлар билан мухтасар мулоқотлардан мисоллар келтиришни ўринли деб билдим:

Экстрасенс: ака нега соғлиғингизга бефарқ қарайсиз! Саломатлигингизнинг қандайлиги ўзингизга маълум, лекин дўхтирларга, даволанишга қатнамабсиз.

Экстрасенс: дори ичавериб, ичингизни дорилаб ташлабсиз, суиистеъмол қилиш ҳам яхши эмас. Дорига ортиқча ружу қилманг.

Экстрасенс: ўтириш-туришда қийналар экансиз, зиналар, баланд-пастликларга чиқиб-тушишда тизза, бўғинлар оғрир экан...

Хонага ўрта ёшлардаги аёл кириб келди. Экстрасенс унга қараркан, деди:

— Нега келдингиз!

— Кеча даволаган эдингиз...

— Лекин кеча ихлос билан келгандингиз, бугун ихлос қўймай келдингиз, агар ишонмасангиз келманг!

— Йўқ, даволанаман, сизда.

Бояги аёл билан суҳбатлашаман.

— Борини майли, айтаман. Экстрасенснинг доврўғини эшитиб биринчи гал ихлос билан келгандим. Ўзим шифокорман. Ишхонада ҳамкасбим экстрасенсга қатнаяпсанми, ким айтади сени олий маълумотли шифокор деб, дея таъна қилди. Ихлосим анча қайтди. Шу аҳволда ҳузурига келгандим. Ғойибона сезганини билиб, ихлосим илгаригидан ҳам ошиб кетди.

Нуриддин Аҳмедов билан суҳбатда диагнозни қандай қилиб қўясиз, деб сўрайман.

— Бу савол балки менга эмасдир, — дейди у,— бирламчи яратганнинг ўзи ато этган бўлса керак. Озгина қисми менга тааллуқлидир. Яъни бироз қунт ва меҳнат даркор. Бемор хонага кириши билан унинг ўзи «айтиб» туради.

Суҳбат давомида анъанавий саволни бераман: қандай қилиб экстрасенс бўлиб қолдингиз!

— Тиббиёт билим юртини битириб, шифохонада фельдшер бўлиб ишлай бошладим. Тунги навбатчи бўлган куним 60 ёшлардаги оғир касални олиб келишди. Ҳақиқатан аҳволи оғир ва оила аъзоларигача умидларини узиб қўйишган экан. Онахонга қизи қараб ўтирди. Баданида ҳатто нина дори ҳам юрмай қўйган эди. Оғриқ зўрайганда мени чақиришарди. Охирги гал кўзим қиймай, олдидан кетмадим. Оғриган жойларини сийпаладим. Онахон ҳам шуни ихтиёр қилдилар. Аста-секин оғриқ камайиб эрталабга бориб, бемор кўзларини очди, анча ўзига келиб қолди. Шифокорлар бу ҳолатдан ҳайратга тушдилар. Онахон даволашни давом эттиришимни илтимос қилдилар. Бундай воқеалар кейин ҳам такрорланди. Оғир касаллар мурожаат этишди, даволадим. Шундан кейин тақдир мени ибн Сино номли экстрасенслар марказига олиб келди.

— Экстрасенс қандай бўлиши керак! — савол бераман.

— Аввало пок инсон бўлиши шарт. Ҳеч қачон бировнинг кўнглини оғритмаслиги, яхши ният йўлдоши бўлмоғи лозим. Агар шундай бўлмаса бемор тузалмайди.

Будир ПЎЛАТОВ.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

Ўзбекистон ССР Маданият вазирлиги
М. Қориёқубов номидаги Ўзбек давлат филармонияси
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
25 АПРЕЛЬ СОАТ 19.30 ДА
Ўзбекистон ССР халқ артисти, бастакор
Муҳаммаджон МИРЗАЕВнинг

ИЖОДИЙ КЕЧАСИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССР халқ артистлари:
Ғуломжон ЁҚУБОВ, Муҳаббат ШАМАЕВА, Дилафруз ЖАББОРОВА, Қизлархон ДЎСТМУҲАМЕДОВА, Маъмура Эргашева.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:
Муножот ЙЎЛЧИЕВА, Феруза СОЛИҲОВА, Гулсара Ёқубова, Шариф СУЛТОНОВ, Холисхон ҚОДИРОВА.

I Ўзбекистон мақомчилар танловининг совриндори
Раҳматжон ҚУРБОНОВ

Солистлар: Раҳима НОСИРОВА, Дилором ҚАЮМОВА.

М. Турғунбоева номидаги «БАҲОР» давлат халқ рақси ансамбли, «ШОДЛИК», «ЛАЗГИ», «ЗАРАФШОН», Давлат ашула ва рақс ансамбллари.

Чипталар Сарой кассаларида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

РУҲИЙ МУОЛАЖА— СИЗ УЧУН

Ўзбекистон аҳолисининг кўпсонли илтимослари ва таклифига кўра жумҳуриятимизда такрорий равишда ва Тошкент шаҳрида биринчи марта машҳур руҳшунос-шифокор, Винница халқ табобати марказининг етакчи шифокори

Александр Григорьевич ОВСЯНЮК

ДАВОЛАШ-СОҒЛОМЛАШТИРИШ СЕАНСЛАРИ ТУРКУМИНИ ЎТКАЗАДИ

Унинг иш фаолияти ва беморларни даволаш услуби ҳақида марказий матбуот саҳифаларида ва Марказий телевидение орқали бир неча бор батафсил ҳикоя қилинган. Мана, 1989 йилнинг ноябрь ойидан буён Бутуниттифоқ радиосининг 1-программаси орқали «Мусиқа ва руҳий муолажа» дастурида мунтазам равишда бериб келинаётган сеанслар кенг эътибор қозонмоқда. Шунингдек, Марказий телевидениенинг 1-программасида «120 минут»да намойиш қилинаётган «Саломатлигингизга бағишланган 10 дақиқа» рукни ҳам кўпчиликка манзур бўлмоқда.

Унинг аллергияга хос таъсирларни бартараф этиш соҳасидаги услубиёти мамлакатимиз ташқарисида ҳам улкан қизиқиш уйғотди. Моссовет номидаги киноконцерт залида қарийб 2 йилдан бери ўтказилаётган соғломлаштириш сеанслари москваликлар орасида, айниқса, машҳур,

Бу сеансларда иштирок этганларнинг эътироф этишича, уларнинг кўпчилиги дудуқланишнинг оғир кўринишлари, ҳафақон, томирларнинг варикоз кенгайиши, қандли диабет, ҳар хил неврозлар, бронхиал астма, юрак-қон томир касалликлари, ошқозон яралари, буйрак хасталиклари, ёғ босиш, пешобни тута билмаслик ва бошқа касалликлардан фориғ бўлганлар.

А. Г. Овсянюк ўзининг янги ишлаб чиққан услубиёти бўйича узоқни ва яқинни яхши кўра билмасликдан азобланиб юрган кўплаб беморларнинг кўриш қувватини тиклашга муваффақ бўлади. Биринчи сеансдаёқ оғриқлар ва аллергияга хос таъсиротлар барҳам топмоқда.

Агар сиз хасталикларга қарши курашда организмингизнинг ноёб имкониятларини ишга солмоқчи бўлсангиз, Сизни руҳшунос-шифокор Александр Григорьевич Овсянюкнинг даволаш-соғломлаштириш сеансларида кутамиз.

СЕАНСЛАР 19 АПРЕЛЬ СОАТ 18.00 ДА; 20, 21 АПРЕЛЬ СОАТ 14.00 ДА

Тошкент Давлат цирки биносида ўтказилади.

Чипталар Тошкент Давлат цирки кассаларида сотилмоқда.

Телефонлар: 44-35-91, 44-29-04, 44-18-11, 44-35-84.

Шизофрения, тутқаноқ, ақлий заифлик билан хасталанган беморлар, шунингдек, маст кишиларнинг сеансларга қатнашиши тақиқланади.

Мактабгача ёшдаги болаларнинг сеансларга кириши мумкин эмас.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ АҲОЛИСИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИНИНГ ОЛМАЛИҚ, АНГРЕН, ОҲАНГАРОН, БЕКОБОД, ЧИРЧИҚ ШАҲАРЛАРИ, БЕКОБОД ВА БЎСТОНЛИҚ РАЙОНЛАРИДА

ГОСКОМТРУД УзССР

МЕҲНАТ БИРЖАЛАРИ

(аҳолининг иш билан бандлиги марказлари)
ТУЗИЛДИ

Меҳнат биржаси — аҳолини ишга жойлашиш ва касбга ўрганиш борасидаги тезкор ва аниқ маълумотлар билан таъминлаш, касб танлаш ва ўзгартиришда қийналадиган фуқароларга малакали маслаҳат билан ёрдам бериш демакдир.

МЕҲНАТ БИРЖАСИ — бу аҳолига меҳнат ресурсларини ҳудудлараро қайта тақсимлаш масалалари юзасидан ахборот ва маслаҳат хизмати кўрсатиш ҳамдир.

Бизларга мурожаат қилсангиз, Сизга малакангизга яраша иш топишда ёрдам берамиз.

Меҳнат биржаси бозор шароитларида иш билан банд бўлмаган аҳолининг ижтимоий жиҳатдан муҳофазаланишини таъминлайди.

Тез орада Тошкент вилоятининг барча районларида ана шундай биржалар ташкил этилади.

БИРЖАЛАРНИНГ МАНЗИЛЛАРИ:
Олмалиқ шаҳри, З. Космодемьянская кўчаси, 28-уй;
Ангрен шаҳрида 5-мавзе, 1-уй;
Оҳангарон шаҳрида — 4-микрорайон, 8-уй;
Бекобод шаҳрида — 3-микрорайон;
Чирчиқ шаҳрида — Октябрь кўчаси, 28-уй;
Янгиобод шаҳрида — шаҳар ижроия комитети;
Янгийўл шаҳрида — Пионер кўчаси, 1-уй;
Бекобод районида — Зафар қишлоғи, У. Юсупов кўчаси, 2-уй;
Бўстонлиқ районида — Ғазалкент шаҳри, Шчорс кўчаси, 48-уй.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353, масъул котиб ўринбосарлари — 325750, бўлимлар: мафкура, ёшлар ҳаёти ва ахборот — 325778, 325645, 337010, Қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти — 325733, ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767, адабиёт ва санъат — 325553; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354, жамоатчи кенгаш қабул хонаси — 33-40-48, 325354, эълонлар бўлими —325727.

Буюртма — 5217. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64672. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12